GÖTEBORGS UNIVERSITET

Gy25s påverkan på psykologilärarens undervisning i teori och praktik

Camilla Waehrens

Självständigt arbete LKXA2G
Vårterminen 2024

Examinator: Simon Skau

Sammanfattning

Titel: Gy25s påverkan på psykologilärarens undervisning i teori och praktik
Title: The Impact of Gy25 on Psychology Teachers' Teaching in Theory and Practice
Författare: Camilla Waehrens
Typ av arbete: Examensarbete på grundläggande nivå (15 hp)
Examinator: Simon Skau
Nyckelord: psykologiundervisning, ämnesplan, Gy22, Gy25, diskursanalys och undervisningspraxis.

The purpose of this study is to examine psychology teachers' expectations of changes that will occur in relation to policy documents´ update. This will be achieved through a comparative analysis of syllabi in the psychology subject from Gy22 and Gy25, and interviews with psychology teachers. The study focuses on identifying differences and similarities between the syllabi, as well as highlighting practical aspects of teaching according to the new guidelines. The research is based on three main questions: 1. What are the differences between the Gy22 and Gy25 syllabi in the subject of psychology, both in terms of the description of the subject's purpose and the central content? 2. How do psychology teachers believe the changes in the Gy25 syllabus will affect teaching practices within psychology? 3. What opportunities and challenges do psychology teachers see in adapting their teaching to the new syllabus? Teacher participation was ensured through convenience sampling among psychology teachers in the Gothenburg region. The combination of discourse analysis and interviews provided a deeper understanding of the subject of psychology and the practical challenges and opportunities that arise during the implementation of Gy25. The analysis followed three phases, according to Ringström's curriculum theoretical model, including text analysis, interpretation of respondents' perceptions, and application of theoretical perspectives to practical teaching. The results indicate that implementing a new curriculum is a complex and challenging process that presents teachers with a range of challenges. The implementation of Gy25 requires support, resources, and time. Furthermore, there are challenges related to the imbalance between demands and resources within the teaching profession. Gy25 provides teachers with greater freedom in teaching and an increased focus on science. Psychology teachers are positive about the new "socratic and reflective approach" despite some uncertainty about its practical application. Additionally, the teachers appreciate the increased emphasis on mental health and preventive measures.

Syftet med denna studie är att undersöka psykologilärares uppfattningar om hur förändringar i styrdokumenten påverkar undervisningen inom psykologiämnet, genom att jämföra ämnesplanerna för Gy22 och Gy25 samt genom intervjuer med psykologilärare. Studien fokuserar på att identifiera skillnader och likheter mellan ämnesplanerna samt att belysa praktiska aspekter av undervisningen enligt de nya riktlinjerna. Forskningen utgår från tre huvudfrågor: 1. Vilka skillnader finns det mellan ämnesplanerna Gy22 och Gy25 i psykologiämnet, både i beskrivningen av ämnets syfte och centralt innehåll? 2. Hur tror psykologilärare att förändringarna i ämnesplanen Gy25 kommer påverka undervisningspraktiken inom psykologi? 3. Vilka möjligheter och utmaningar ser psykologilärare i att anpassa sin undervisning enligt den nya ämnesplanen? Deltagande lärare valdes genom ett bekvämlighetsurval bland psykologilärare i Göteborgsregionen. Genom en kombination av diskursanalys och intervjuer erhölls en djupare förståelse för ämnet psykologi och de praktiska utmaningar och möjligheter som uppstår vid implementeringen av Gy25. Analysen följde tre faser enligt Ringströms läroplansteoretiska modell, inklusive textanalys, tolkning av respondenternas uppfattningar och tillämpning av teoretiska perspektiv på den praktiska undervisningen. Resultaten indikerar att implementeringen av Gy25 kräver stöd, resurser och tid, och att det finns utmaningar relaterade till obalansen mellan krav och resurser inom lärarprofessionen. Gy25 ger lärare större frihet i undervisningen och ökat fokus på vetenskap. Psykologilärarna är positiva till det nya "sokratiska och reflekterande arbetssättet" trots viss osäkerhet kring dess praktiska tillämpning. Dessutom uppskattar lärare det ökade fokuset på psykisk ohälsa och förebyggande åtgärder.

Innehåll

Inledning ... 1
Syfte ... 2
Frågeställningar ... 2
Historisk bakgrund och tidigare forskning ... 2
Implementering av nya ämnesplaner ... 4
Teoretiska perspektiv och begrepp ... 5
Läroplansideologi ... 6
Läroplansteori ... 7
Begrepp ... 8
Metod ... 9
Val av undersökningsmetoder ... 9
Avgränsningar ... 10
Material och urval ... 10
Diskursanalys ... 10
Intervjuer med psykologilärare ... 11
Informanternas bakgrund ... 11
Procedur ... 12
Etik ... 12
Bearbetning av material ... 13
Transkribering och hjälpmedel ... 13
Validitet och reliabilitet ... 13
Resultat & analys ... 14
Diskursanalys ... 14
Psykologiämnesplan jämförelse mellan Gy22 med Gy25 ... 14
Gy25 ... 15
Gy22 ... 15
Intervjuer med psykologilärare ... 17
Hur kommer lärare att implementera Gy25? ... 17
Vad ser lärare för möjligheter och utmaningar? ... 18
Inledande beskrivning - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25 ... 19
Mening 1 ... 19
Ämnets syfte - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25 ... 20
Mening 2 ... 20
Mening 3 ... 21
Nytt arbetssätt introduceras ... 22
Mening 4 ... 22

Centralt innehåll - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25 22
Innehåll 5 22
Innehåll 6 23
Psykisk hälsa 24
Mening 7 24
Innehåll 8 26
Kursbetyg har förändrats till betyg i nivåer 26
Innehåll 9 26
Diskussion 27
Slutsats 31
Yrkesrelevans 32
Metoddiskussion: Validitet och reliabilitet 33
Förslag på framtida forskning 33
Referenser 34
Bilaga 1 Samtyckesblankett 39
Bilaga 2 Frågeguide 41
Förkortningar 43

Inledning

På gymnasiet behandlas psykologi som ett ämne som utforskar olika sätt att förstå mänskliga tankar, känslor och beteenden (Skolverket, 2021; 2022; 2024; Bernerson. & Cronlund, 2017; Almroth & Svärd, 2017; Levander & Sabelström Levander, 2012). På gymnasiet är psykologi ett ämne som ger eleverna möjligheter att utforska och förstå de komplexa aspekterna av mänsklig mentalitet och beteende (Levander & Sabelström Levande, 2012). Genom att studera psykologi får eleverna insikter om olika teorier, begrepp och metoder som används för att analysera och tolka mänskligt tänkande, känslor och handlingar (Bernerson. & Cronlund, 2017). Eleverna lär sig om olika psykologiska perspektiv, såsom beteendepsykologi, kognitiv psykologi, utvecklingspsykologi och socialpsykologi (Skolverket, 2021; Bernerson. & Cronlund, 2017). De får också möjlighet att utforska ämnen som minne, perception, motivation, emotioner, personlighet, social interaktion och mentala sjukdomar (Skolverket, 2021). Genom att studera psykologi på gymnasiet får eleverna en bredare förståelse för sig själva och andra människor. Det ger insikt i varför människor agerar och reagerar på olika sätt i olika situationer, vilket kan vara användbart både för personlig utveckling och för att förbättra kommunikation och mellanmänskliga relationer. Dessutom kan studier i psykologi på gymnasiet öppna upp för olika karriärmöjligheter inom områden som psykoterapi, klinisk psykologi, forskning, utbildning, rekrytering, personalhantering, socialt arbete och många andra områden där förståelse för mänskligt beteende är värdefullt (Skolverket, 2021).

Psykologiämnets grund förväntas vila i psykologisk vetenskap (Skolverkets, 2022; 2025). Emellertid visar historien, enligt Blåvargs (2023) avhandling ”Psykologi på schemat. Formeringen av ett skolämne, 1960–2015” att så inte alltid har varit fallet. Vid närmare undersökning fann forskaren att ämnesdiskursen har sett olika ut. Dessutom skiljer sig det som framgår i läroplanerna från det som presenteras i läroböckerna och det som sker i undervisningen, vilket i sin tur avviker från det vetenskapliga ämnet psykologi (Blåvarg, 2023). Dessa skillnader och bristen på forskning kring de praktiska implikationerna av nya läroplaner motiverar behovet av ytterligare studier.

Studien ämnar undersöka lärarnas frihet och kreativitet i att utforma sin undervisning. På detta vis kan en få en djupare förståelse för hur ämnet psykologi genom en unik undervisning kan presenteras. Studien avser bidra till att identifiera metoder och tillvägagångssätt som är särskilt effektiva för att främja elevernas lärande och förståelse inom ämnet. Genom att jämföra gymnasieskolans kursplan från 2022 (Gy22) med den nya ämnesplanen som träder i kraft 2025 (Gy25), samt intervjua psykologilärare, undersöks vilken påverkan förändringar av ämnesplaner kan få i praktiken. Eftersom Gy25 ännu inte har införts, finns det både en brist på forskning kring psykologiämnet i gymnasiet och ett behov av att förstå förändringarna som införandet medför (Harmat & Herbert, 2020; Blåvarg, 2018, 2023). Denna studie avser därför att bidra med ny kunskap om hur läroplansförändringar implementeras i praktiken.

Ett ytterligare incitament att studera ämnet psykologi är att cirka hälften av alla elever som tar gymnasieexamen har erhållit minst ett betyg i ämnet under de senaste läsåren (Stockholms

universitet, 2024). Detta placerar psykologi som det näst största ämnet efter de obligatoriska och programgemensamma ämnena. I den svenska gymnasieskolan erbjuds psykologi som ämne i flera program, främst i samhällsvetenskapsprogrammet och ekonomiprogrammet (Blåvarg, 2023). Psykologi kan även förekomma i handels- och administrationsprogrammet samt som individuellt val i andra gymnasieprogram. Trots att ämnet är välrepresenterat i gymnasieskolans undervisning, läroplaner och kursplaner, saknas ibland detaljerade beskrivningar av hur det konkret implementeras och undervisas i praktiken. Detta kan leda till en brist på förståelse för hur psykologi integreras i skolundervisningen och vilka metoder och tillvägagångssätt som används för att lära ut ämnet till eleverna. Denna studie undersöker de två psykologi ämnesplanerna, Gy22 och Gy25, med fokus på två huvudsakliga aspekter: dels de formella förändringarna som sker i ämnesplanerna, dels de praktiska konsekvenser dessa förändringar kan ha för undervisningen. Genom att analysera både det skrivna innehållet i ämnesplanerna och hur dessa förändringar kan manifesteras i den faktiska undervisningen, strävar studien efter att erbjuda insikter för nuvarande och blivande psykologilärare. Förhoppningen är att studien kan fungera som ett verktyg för att bättre förstå de föreslagna förändringarna från Skolverket och som en grund för vidare diskussion och reflektion kring ämnesundervisningen i psykologi.

Syfte

Syftet med denna studie är att utforska hur psykologilärare uppfattar att förändrade formuleringar i styrdokument kommer påverka deras undervisningspraktik inom psykologiämnet.

Frågeställningar

1. Vilka skillnader finns det i formuleringarna i psykologiämnesplanernas inledande beskrivning, ämnets syfte, centralt innehåll mellan Gy22 och Gy25?

2. Hur tror psykologilärare att de kommande förändringarna i ämnesplanen Gy25 kan påverka undervisningspraktiken inom psykologi?

3. Vilka möjligheter och utmaningar identifierar psykologilärare när de formar sin kommande ämnesundervisning baserat på ämnesplanen?

Historisk bakgrund och tidigare forskning

Psykologi som ämne har en särskild ställning inom skolvärlden eftersom det vanligtvis endast erbjuds på gymnasienivå och inte på grundskolenivå, vilket skiljer det från många andra ämnen. Dessutom utmärker sig psykologi genom att vara en vetenskaplig disciplin, vilket skiljer den från exempelvis samhällskunskap som enbart finns som skolämne (Blåvarg, 2023). Blåvarg (2023) har för avsikt med sin forskning att reda ut vad som ligger bakom denna diskrepans och vad det innebär för psykologiämnet på gymnasiet.

Psykologi lyfts ofta fram som ett relativt nytt skolämne, men den första institutionen för psykologi i Sverige etablerades vid Uppsala universitet redan 1948 (Uppsala universitet, u.å.). Psykologi har varit ett ämne på gymnasiet i Sverige sedan 1965 (Skolöverstyrelsen, 1965). Sedan dess har psykologiämnet genomgått flera förändringar i läroplanen och ämnes- och kursplanstexterna. När psykologi blev ett ämne i svenska gymnasieskolor år 1965 var ämnet obligatoriskt för alla elever (Skolöverstyrelsen, 1965). Enligt Blåvarg (2023, s.72) beskrivs Lgy 65 som "en läroplan genomsyrad av psykologi", vilken detaljerat reglerade ämnet och betonade en objektiv och nyanserad syn på individen och samhället (Skolöverstyrelsen, 1965). År 1970 introducerades Lgy70, som liknade sin föregångare men där psykologi inte längre var obligatoriskt för alla elever. Istället anpassades kursen efter lärarens utbildning och elevernas programval (Skolöverstyrelsen, 1970; Román, 2006). Lgy70 innebar en utveckling av psykologiämnet till ett mer differentierat ämne (Skolöverstyrelsen, 1970). Med Lpf 94 genomfördes flera större förändringar, inklusive inom psykologiämnet, där ämnet blev obligatoriskt endast för samhälls- och vårdprogrammen (Blåvarg, 2018). Lpf 94 karakteriseras som en "psykologifattig" läroplan (Blåvarg, 2023). År 2000 begränsades psykologikursen till enbart samhällsprogrammet, men elever från andra program kunde välja den som en tillvalskurs (GyVux 1993:16). Under 2011 genomgick gymnasieskolans läroplan och ämnesplaner en total förändring (Gy 2011). Psykologiämnet delades upp i tre kurser och fokuserade på både kunskapskrav och förmågor (Skolverket, 2011). Från och med detta år blev psykologi obligatoriskt för vård- och omsorgsprogrammen samt samhälls- och ekonomiprogrammen, medan elever från andra program kunde välja det som en valbar kurs (Blåvarg, 2018). Läroplanen Gy11 beskrivs som "ett mångtydigt psykologiämne" (Blåvarg, 2023). Gy11 har bland annat fått kritik för sin kursuppläggning, för stort fokus på kursbetygen, många täta bedömningstillfällen och kortsiktigt lärande (Wångmar, 2024). En reviderad ämnesplan för psykologi infördes den 1 juli 2022 där fokuset gick från betygskrav till betygskriterier (Skolverket, 2022). En ny ämnesbetygsreform och nya ämnesplaner planeras införas i gymnasieskolan från och med den 1 juli 2025 (Skolverket, 2024). Psykologiämnet är ett av de ämnen som åtskilliga gånger fått en större översyn och en helt ny struktur (Skolverket, 2024). Psykologiämnet på gymnasiet är viktigt för att främja elevernas personliga utveckling och ge dem värdefulla verktyg för att navigera genom livet och förbereda dem för framtida akademiska och yrkesmässiga framgångar. Det finns därför ett behov att studera vad som kommer ändras och vad det innebär för lärare och deras undervisning.

Vid undersökningar genom Göteborgs universitetsbibliotek Supersök och Google Scholar framkom det att det finns begränsad forskning om undervisning i psykologi i den svenska skolan. Vid användande av sökord som "undervisning AND skolan", "teaching AND psychology", didactics AND psychology" och liknande blev resultatet till största del artiklar som studerat psykologin i ett klassrum, psykologi i lärandet oavsett ämne och liknande. Vilket är i linje med Harmat och Herbert (2020) och Blåvarg (2018, 2023) som konkluderat att ämnesdidaktik och forskning saknas vad gäller undervisning i psykologi. Blåvarg skriver att "Psykologiämnet i den svenska skolan är i princip helt outforskat, trots att ämnet varit närvarande i det svenska skolsystemet i minst tvåhundra år" (Blåvarg, 2023, s. 5). "Detsamma gäller forskning på ämnet i de nordiska grannländerna." (Blåvarg, 2023, s.31). Här fyller

denna studie en lucka i forskningen om utvecklingen av psykologiämnet i Sverige mellan psykologiämnesplanerna Gy22 till Gy25. Nedan följer en kronologisk sammanställning på de få studier som utförts inom området. Juslin, Nilsson & Preisler (2008) studie kring svensk psykologiundervisning fokuserade på läromedlens vetenskapliga innehåll och aktualitet och kom fram till att i läromedlen saknades en relevant och uppdaterad bild av gällande kunskapsläge inom psykologin. Blåvarg (2018) tar upp några olika trender i psykologiämnets framställning över tid baserat på hur ämnet formulerats i några ämnesplaner, bland annat hur elevernas autonomi och inslag av medborgar-fostran varierat i ämnet sedan det infördes i gymnasiet 1965. Hen lyfte vidare fram diskrepanser mellan hur psykologiämnets syfte framställdes i exempelvis 2011 års läroplan och vilket innehåll i ämnet samt vilken placering i programplanerna som ämnet samtidigt hade i samma skrift.

I den tredje forskningsartikeln av Harmat och Herbert (2020) deltog 61 svenska psykologilärare på gymnasiet. De fick fylla i en online enkät gällande olika frågor på de olika nivåerna: Psykologi 1, Psykologi 2a, och Psykologi 2b. Genom tematisk analys av resultaten identifierades olika undervisningspraktiker. Många av de intervjuade lärarna använde sig även av diskussioner, föreläsningar baserat på innehållet i läroboken, självkännedom, fallstudier, vardagliga erfarenheter samt omvandlingen av teori till praktik i deras undervisning med både lärar- och elevcentrerade strategier. Forskarna kom bland annat till att psykologi har begränsat med tid att lära ut komplex kunskapsstoff som bland annat perspektiv pluralism, vilket innebär att det finns många olika perspektiv eller synsätt på ett visst ämne eller fenomen och att alla dessa perspektiv kan vara giltiga och värdefulla ur olika synvinklar. En av respondenterna i Harmat och Herberts (2020, s 10) studie uttrycker tidsutmaningen på följande vis: ”The biggest challenge of all is that our courses are 50 points! With only 45 h, six different psychological perspectives must be covered (in Psychology 1)”. Blåvargs avhandling (2023) redogör för psykologiämnets brokiga historia från 60-talet till läroplanen Gy11 fram till 2015 (Stockholms universitet, 2024). Hen studerade styrdokument, läromedel och lärarnas debatt kring ämnet. Ett av hennes stora fynd var bland annat den stora förändringen runt 70-talet där förankringen i vetenskapen som var stommen i psykologiämnet fick träda tillbaka till fördel för sådant som inte varit en del av ämnet tidigare.

Implementering av nya ämnesplaner

Implementeringen av nya ämnesplaner sker på olika nivåer inom skolvärlden. Å ena sidan är det hela skolans personal som bär ansvaret för de övergripande förändringarna i läroplanens inledande delar (Skolverket, 2023). Å andra sidan ingår det i lärarens ansvar att hålla sig uppdaterad och genomföra införandet av nya ämnesplaner (Skolverket, 2023). Forskningen pekar på att tidsaspekten är av stor betydelse då det krävs tid för läraren att förstå de nya styrdokumenten, planera och anpassa undervisningens innehåll enligt de nya ämnesplanerna (Finger & Höghet, 2009; Halbert & MacPhail, 2010; Heikkilä, 2017; Vinnervik, 2020 m.fl.). Den svenska skolan kommunaliserades år 1991 (SOU 2014:5). Det innebar att ansvaret delvis förflyttades från staten till kommunerna och enskilda huvudmännen för att styra över skolans resurser och ansvara för att organisera verksamheten. I och med decentralisering kan

resursfördelningen se olika ut i landet. Skolorna har ansvaret för undervisningen för att nå de nationella målen (Skolverket, 2023b). Under 2000-talet ökade staten sitt inflytande över svenska skolan. Fokuset ligger nu på regelstyrning såsom mål- och resultatstyrning till skillnad från 90-talets målstyrning (Skolverket, 2023b). Om lärarna inte är öppna för förändringar eller inte ges möjlighet till tillräcklig fortbildning kan det vara svårt att få dem att anpassa sig till de nya kraven och riktlinjerna i läroplanerna.

Att implementera nya ämnesplaner är en komplex och utmanande process som ställer lärarna inför en rad utmaningar. Forskare som Finger och Houguet (2009), Halbert och MacPhail (2010), Heikkilä (2017) samt Vinnervik (2020) har studerat de olika faktorer som påverkar implementeringen av nya läroplaner, ämnesplaner och kursplaner. En av de främsta utmaningarna som lyfts fram av forskarna är den betydande påverkan som lärarnas personliga egenskaper har på implementeringen av nya ämnesplaner. Lärarnas inställning, motivation och kunskapsnivå spelar en avgörande roll för hur väl de kan anpassa sig till förändringar i läroplanerna. Samtidigt påverkas implementeringen av yttre faktorer som lärarna inte har direkt kontroll över, såsom brist på tillräckligt stöd och resurser från skolledningen. Forskningen visar att skolor som saknar tydlig ledning och tillräckliga resurser för att stödja lärarna i anpassningen till nya ämnesplaner ofta upplever svårigheter med att genomföra förändringarna på ett effektivt sätt. Utan adekvat stöd och vägledning från skolledningen kan lärarna känna sig överväldigade och osäkra på hur de ska genomföra de nödvändiga förändringarna i undervisningen. Dessutom framkommer det att lärarnas motstånd mot förändringar och brist på fortbildning utgör betydande hinder för en framgångsrik implementering av nya ämnesplaner. Forskningen visar således att både lärarnas personliga egenskaper och yttre faktorer såsom brist på stöd och resurser från skolledningen samt lärarnas motstånd mot förändringar utgör betydande hinder för en framgångsrik implementering av nya ämnesplaner. Det är därför viktigt att skolledningen erbjuder lärarna det stöd och de resurser som behövs för att underlätta anpassningen till förändringar i läroplanerna och främja en positiv attityd gentemot förändringar i undervisningen (Finger & Houguet, 2009; Halbert & MacPhail, 2010; Heikkilä, 2017; Vinnervik, 2020).

I och med att en ny ämnesplan i psykologi kommer att börja gälla från 1 juli 2025 (Skolverket, 2023) är det av stor betydelse att via forskning ta reda på hur den reviderade ämnesplanen tas emot och hur lärarna arbetar inför implementeringen, vilket denna studie förväntas vara en start på.

Teoretiska perspektiv och begrepp

Läroplansteorin syftar till att förstå syftet, meningen och målen med utbildningen. Genom att belysa olika perspektiv och synliggöra de val som görs av politiker, skolledare och lärare. På samma sätt som det inte bara finns en enskild tolkning av vad som utgör kunskap, finns det inte heller bara en metod för att undervisa eller bedöma elevers kunskaper, vilket kan anses vara både en fördel och nackdel. Detta reflekteras tydligt i skillnaderna mellan de nuvarande kursplanerna Gy22 och de kommande ämnesplanerna i Gy25. Enligt Wahlström (2016) handlar läroplansteori om att analysera och förstå de bakomliggande principerna och målen i

utbildningen. Denna förståelse ger sedan en möjlighet att reflektera över olika läroplansideologier och hur de påverkar utbildningssystemet. Läroplansideologierna utgör olika synsätt och värderingar som formar hur läroplaner utformas och implementeras, och de bidrar till att forma utbildningssystemets karaktär och innehåll (Sundberg, 2022).

Läroplansideologi

Många olika idésystem, kulturella antaganden och föreställningar representeras av individer och grupper och dessa utgör grunden för utformningen av läroplaner och olika pedagogiska synsätt. I vardagligt tal diskuteras ofta vilken typ av kunskapssyn som präglar läroplaner och diskussioner bland yrkesverksamma inom utbildningsområdet. I den akademiska världen analyseras detta fenomen som en läroplansideologi (Sundberg, 2022). Läroplansideologier inkluderar progressivism, behaviorism, humanism och kritisk pedagogik vilket innebär olika synsätt på utbildning och lärande och hur dessa bör organiseras och genomföras inom utbildningssystemet. Genom att förstå och analysera dessa ideologier kan man bättre förstå de underliggande värderingar och prioriteringar som styr utbildningssystemet och dess påverkan på elevernas lärande, utveckling och vardag (Sundberg, 2022).

Å ena sidan är en kunskapssyn inte alltid medvetet definierad och påverkas av en mängd kulturella föreställningar samt av pedagogiska och politiska riktningar i samhället. Å andra sidan kan en ideologi betraktas som en samling idéer som formar ett specifikt synsätt på skolan och samhället, vid en speciell tidpunkt som utgör en typ av verklighetsbeskrivning baserad på specifika principer och värderingar.

Enligt Sundberg (2021; Schiro, 2013) finns det flera övergripande läroplansideologier som har format den moderna skolans syn på kunskap. Dessa ideologier innefattar fyra huvudorienteringar: vetenskapligt rationell, social effektivitet, lärande-centrerad och social rekonstruktion.

1. Den vetenskapligt rationella läroplansideologin betonar överföringen av disciplinär ämneskunskap för att utveckla den lärandes intellektuella kapacitet och reproducera en kulturell tradition (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). Det innebär en traditionell förmedlingspedagogik där ämneskunskaper ses som auktoritativa resurser. Inom denna ideologi ligger fokus på att undervisningen ska förmedla etablerade kunskaper och traditioner inom ämnet.

2. I läroplansorienteringen för social effektivitet är betydelsen av att förbereda blivande medborgare med nödvändiga förmågor och kunskaper för ekonomisk och samhällelig produktivitet och tillväxt central (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). I Gy25 framgår det att undervisningen ska ge eleverna möjlighet för yrkesverksamheter och fortsatta studier (Skolverket, 2024). Ämneskunskaper kopplas till yrkeslivets efterfrågade kompetenser och nyttan av kunskapen prioriteras för att möta samhällets behov.

3. Den lärande-centrerade läroplansideologin fokuserar på individens lärande och personliga utveckling (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). I Gy25 framhålls främjandet av elevernas

personliga utveckling, innovation och kreativitet (Skolverket, 2024). Här är ämneskunskaper relevanta så länge de bidrar till individens utvecklingsprocess och självrealisering, och undervisningen anpassas för att möjliggöra varje elevs personliga tillväxt.

4. Inom den sociala rekonstruktionens läroplansideologi betonas utbildningens roll som ett verktyg för samhällelig reformering (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). Undervisningen ska präglas av ett synsätt och öppenhet i fråga om människors olikheter, med målet att främja ökad jämställdhet och jämlikhet. Ämneskunskaper ses som aktiviteter som bidrar till meningsfulla lärandeupplevelser och individens självständighet, med fokus på att utveckla ställningstaganden och framtidsvägar i en samhällelig kontext för att bidra till en progressiv samhällsutveckling (Sundberg, 2022).

Läroplansteori

Läroplansteori utforskar processen för att skapa, förstå och tillämpa läroplaner (Sundberg, 2021). Läroplaner fungerar som riktlinjer för de övergripande målen inom utbildningen och specificerar inte i detalj hur undervisningen ska bedrivas, men de har en betydande inverkan. De kan vara föremål för intensiva diskussioner eftersom de är öppna för tolkning och ofta innehåller filosofiska och politiska grundfrågor. Läroplaner strävar efter att svara på frågor om vad som bör inkluderas i utbildningen och hur undervisningen bäst kan utformas för att främja elevernas lärande till sin fulla potential. Kunskap återspeglar de uppfattningar, ideologier och frågeställningar som samhället valt ut vid en specifik tidpunkt (Wahlström, 2016). Vad räknas som kunskap? Beror på när, var, hur, varför, vad och vem en frågar. Dessa fundamentala didaktiska frågor hjälper en att rikta uppmärksamheten mot olika aspekter av läroplansteorin. Vidare vägleder frågorna en i processen för att planera och utforma undervisning genom att fördjupa förståelsen för ämnesinnehållet, motivera lärandet, anpassa undervisningen till elevernas behov och identifiera lämpliga undervisningsmetoder. Genom att besvara dessa frågor kan pedagoger och planerare skapa mer effektiva och meningsfulla läroplaner som främjar elevernas lärande på bästa sätt. Genom att analysera läroplansteorin kan vi få insikt i olika aspekter av utbildningen, inklusive den rådande politiken, synen på kunskap och värderingar samt hur undervisningen planeras och genomförs (Wahlström, 2016). Frågorna ger läroplansteorin perspektiv och begrepp som hjälper till att förstå och förklara mål- och innehåll dimensionerna i politiskt styrd utbildning och undervisning, skapa effektiva och meningsfulla läroplaner som främjar elevernas lärande och utveckling på bästa sätt (Sundberg, 2021).

En effektiv läroplan är dynamisk och anpassningsbar över tid. Det är viktigt att läroplaner är tillräckligt flexibla för att möta elevernas behov och samtidigt kunna anpassa sig till förändringar i samhället och arbetslivet. Enligt Sundberg, beskrivs läroplanens arkitektur enligt Wahlströms (2016) modell, som börjar med att definiera ämnesinnehållet (stoffurval), organiseringen av undervisningen (organisation), genomförandet av undervisningen (förmedling) och beslutsprocessen kring läroplanen (maktutövning). Det är viktigt att komma ihåg att läroplanen inte bara är ett politiskt instrument fastställt av regeringen utan också ett praktiskt verktyg för skolor och lärare. För att förstå syftet med forskning eller studier genom läroplansteorin kan en kombinerad metod vara fördelaktig, enligt Wahlström & Sundberg

(2015). Denna metod, även känd som en sekventiell design, innebär att en del av studien genomförs först och resultaten används sedan som grund för den efterföljande delen av studien. I deras arbete startar de med en kvalitativ analys av policy- och läroplan dokument, följt av kvalitativa lärarintervjuer. Denna kombination av metoder möjliggör en holistisk förståelse och genererar förklarande slutsatser från olika datakällor (Wahlström & Sundberg, 2015). Läroplanen kan ses som en form av överenskommelse eller kontrakt mellan samhället och dess medborgare, där samhället åtar sig att tillhandahålla en viss typ av utbildning och där eleverna åtar sig att delta och dra nytta av denna utbildning. Kritisk läroplansteori betonar den politiska och sociala dimensionen av utbildning. Detta inkluderar att undersöka hur läroplaner kan reproducera sociala orättvisor. Läroplansteorin tar hänsyn till de bredare samhälleliga, kulturella och politiska krafter som påverkar utbildningssystemet och läroplanerna. Det kan inkludera att undersöka hur socioekonomiska faktorer, kulturella normer och politiska beslut påverkar utformningen och implementeringen av läroplaner. Läroplansteorin tar hänsyn till elevernas kulturella bakgrund och erfarenheter. På grund av den ökade globaliseringen samarbetar och tävlar idag länder med och mot varandra med ett tydligare fokus på utvärderingar, resultat, ansvarsutkrävande på gott och ont (Wahlström, 2016).

Jag har valt ett teoretiskt ramverk bestående av tre samverkande utgångspunkter. För det första använder jag läroplansteori som diskursanalys för att jämföra det textuella innehållet mellan Lgy22 och Lgy25. Det innebär att jag analyserar och jämför de textuella formuleringarna för att identifiera skillnader och likheter mellan de två läroplanerna. För det andra använder jag läroplansteori som tolkning, vilket innebär att jag tar hänsyn till informanternas tolkningar och förståelser av läroplanerna. Vidare kan informanternas bakgrund och faktorer påverka deras tolkning och förståelse av läroplanerna. För det tredje använder jag läroplansteori som praktik för att belysa informanternas pedagogiska och didaktiska tankar kring hur en lektion bör utformas. Detta innebär att jag undersöker informanternas uppfattningar och strategier för att genomföra läroplanens intentioner i praktiken. Studiens syfte är att ur ett läroplansteoretiskt perspektiv förstå skillnaderna mellan Lgy22 och Lgy25 genom att integrera dessa tre utgångspunkter för analys och tolkning.

Begrepp

Centrala begrepp inom läroplansteori för att förstå och utforma utbildningssystem och läroplaner på ett effektivt sätt.

Syfte: Det övergripande målet eller syftet med utbildningen. Detta beskriver vad utbildningen strävar efter att uppnå och vilka övergripande mål den ska uppfylla (Sundberg, 2021).

Mål: Specifika och mätbara resultat som utbildningen strävar efter att eleverna ska uppnå. Målen är vanligtvis avgränsade och kan vara kopplade till olika ämnesområden eller övergripande kompetenser (Sundberg, 2021).

Innehåll: Den kunskap, färdigheter och förståelse som utbildningen syftar till att förmedla till eleverna. Innehållet kan variera beroende på ämnesområden och utbildningsnivåer (Sundberg, 2021).

Metoder: De strategier och tillvägagångssätt som används för att förmedla innehållet och hjälpa eleverna att uppnå målen. Detta kan inkludera olika undervisningsmetoder, läromedel, och pedagogiska tekniker (Sundberg, 2021; Skolforskningsinstitutet, 2020).

Bedömning: Processen för att utvärdera elevernas kunskaper, färdigheter och förståelse. Detta kan inkludera olika typer av prov, uppgifter och projekt för att bedöma elevernas prestationer (Sundberg, 2021; Korp, 2011).

Elevcentrering: En pedagogisk filosofi som betonar att undervisningen och läroplanen bör anpassas efter elevernas behov, intressen och förutsättningar. Detta innebär att elevernas delaktighet och engagemang är centrala i utformningen av utbildningen (Sundberg, 2021; Skolforskningsinstitutet, 2020).

Differentiering: Att anpassa undervisningen och läroplanen för att möta individuella elevers behov och förutsättningar. Detta kan innebära att erbjuda olika nivåer av svårighet, olika typer av uppgifter eller olika resurser för olika elever (Klapp, 2015).

Reflektion: En process där elever och lärare aktivt reflekterar över sin egen inlärning och undervisning. Detta kan hjälpa till att öka förståelsen och främja kontinuerlig förbättring (Sundberg, 2021; Skolforskningsinstitutet, 2020).

Den dolda läroplanen: Informell undervisning i skolan utöver det planerade. Osynliga normer, värderingar och sociala interaktioner. Påverkar elevers attityder och beteenden genom exempelvis sociala hierarkier, normer för beteende (Sundberg, 2021).

Sokrates metod: Pedagogisk metod som använder frågor och svar för att stimulera kritiskt tänkande, från den antika grekiska filosofen Sokrates. Denna metod främjar aktivt deltagande och självständigt lärande där eleverna leder till att ifrågasätta antaganden och utmana tankemönster (Persson, 2015).

Metod

Denna kvalitativa studie omfattar två delstudier och är utformade med hänsyn till studiens syfte och forskningsfrågor. För att besvara forskningsfrågorna har två undersökningsmetoder använts: textanalys och intervjuer. Följande avsnitt behandlar metodval, genomförande av studien, avgränsningar, material, urval, procedur, bearbetning av material, transkribering, hjälpmedel, etiska aspekter.

Val av undersökningsmetoder

Uppsatsens första metodologiska struktur består av textanalys, utifrån läroplansteoretisk metod (Ringström, 2021). I denna studie används en diskursanalys som är anpassad för att jämföra Gy22 och Gy25 separata texter, dess formuleringar och innebörden av formuleringarna. Med fokus kring vad är skillnaden i syftet, centralt innehåll, antal psykologiska perspektiv, centrala begrepp och hur skiljer sig kursbetygen med ämnesbetygen.

Textformuleringar kan, till en viss grad, påstås vara subjektiva och tolkningsbara. Därmed uppstår också svårigheter med att kunna dela in styrdokumentens formuleringar i ett konkret statistiskt system. Delar ur respektive ämnesplan som är relevanta utifrån psykologiämnet kommer att belysas med hjälp av centrala, teoretiska ansatser för att därigenom kunna nysta i de förändringar som framträder och dess betydelse. I analysen kommer tyngdpunkten i jämförelsen att ligga på de formuleringar som skiljer sig åt mellan de olika ämnesplanerna inom psykologiämnet.

En diskurs är en ram för att tänka och prata om världen, och den påverkar vilka handlingar som är möjliga. Inom olika områden existerar förutbestämda diskurser som följer specifika mönster av språkliga och sociala regler. Dessa regler styr hur vi uttrycker oss och vad som anses vara godtagbart att säga (Foucault, 1993). Den dominerande diskursen är ofta omedveten för oss och kan bli automatisk, en vana, eftersom den upplevs som självklar och sann i det aktuella sammanhanget. Det är först när vi befinner oss i en ny miljö som en annan diskurs kan framträda (Blåvarg, 2023). Till exempel kan ordet "hysteri" inom psykologiämnet ha en specifik betydelse och accepteras som självklar i en viss kontext, men det kan ifrågasättas eller ha en annan innebörd vid en annan tidpunkt eller i en annan situation (Kollind, 1986; Hustvedt, 2011; Folkhälsomyndigheten, 2023).

Den andra delstudien användes diskursanalysen som grund för intervjustudien och för att forma min förståelse av läroplanstexterna. En kvalitativ intervju ger en rik och detaljerad förståelse av informanternas attityder, värderingar och tolkningar, och innefattar därefter en tolkning av materialet för att skapa en djup förståelse. Jag konstruerade även en samtyckesblankett (Bilaga 1). Erhöll feedback från min handledare. För att förstå komplexa fenomen, synliggöra detaljer och lokalisera informanternas syn på implementeringen av Gy25, valde jag en semistrukturerad intervju som metod, vilket är i linje med Bryman (2018).

Avgränsningar

Jag väljer att avgränsa mig till att studera ämnesplanerna Gy22 och Gy25 på följande vis: Psykologi 1, 50 poäng, kurskod: PSKPSY01, Psykologi 2a, 50 poäng, Kurskod: PSKPSY02a, Psykologi 2b, 50 poäng, Kurskod: PSKPSY02b (Gy22) med Psykologi Nivå 1, 50 poäng, Nivåkod: PSYL1000X, Psykologi Nivå 2, 50 poäng, Nivåkod: PSYL2000X, Nivå 3, 100 poäng, Nivåkod: PSYL3000X (Gy25). Denna studie fokuserar endast övergripande på att jämföra kursbetygen (Gy22) med ämnesbetygen (Gy25).

Material och urval

Material och urval i denna undersökning är av central betydelse för att säkerställa relevans och tillförlitlighet i forskningsresultaten.

Diskursanalys

För att analysera ämnesplanerna Gy22 och Gy25 valdes hela dokumenten för en omfattande genomgång, med fokus på psykologiämnesplanerna i gymnasieskolan. Dessa dokument

användes som primär källa för att noggrant undersöka och jämföra förändringar och kontinuiteter inom ämnet psykologi över tid. Genom att studera innehåll, mål, och strukturer i båda ämnesplanerna syftade analysen till att identifiera vilka aspekter som har utvecklats, vilka som har bevarats, och hur dessa förändringar speglar pedagogiska och samhälleliga skiften.

Intervjuer med psykologilärare

Utöver ämnesplanerna användes även en semistrukturerad frågeguide och intervjuunderlag från tre psykologilärare i Göteborgsområdet för att komplettera det empiriska materialet. Dessa intervjuer bidrog till att ge en djupare förståelse för hur ämnet psykologi faktiskt undervisas och upplevs i praktiken av lärarna.

När det gällde intervjuerna med psykologilärarna användes ett bekvämlighetsurval. Detta innebar att jag kontaktade psykologilärare på min verksamhetsförlagda utbildningsskola (VFU-skola) i Göteborgsregionen och bad om deras deltagande. Dessa lärare ingick i ett nätverk av psykologilärare och kunde ge insiktsfulla perspektiv på ämnet.

Jag vill öka förståelsen för hur psykologilärares arbete kan förändras och vilka utmaningar och möjligheter som kan uppstå i samband med kommande förändringar. Innan respektive intervju fick respondenten ta del av samtyckesblanketten och samtliga valde att delta i studien. Intervjuguidens semistrukturerade frågor (Bilaga 2) blev ett hjälpmedel för att intervjun skall följa den tilltänkta planen med frågor och följdfrågor i viss ordning. Bryman (2018) beskriver hur man under den kvalitativa intervjun bör arbeta med uppföljningsfrågor för att respondenten skall kunna utveckla sitt svar, såsom; Kan du utveckla? På vilket sätt? Kan du ge ett konkret exempel?” När respektive intervju var inspelad med en mobiltelefon använde jag Words AI tjänst för att transkribera. Jag kontrollerade manuellt kvaliteten. Sedan bekantade jag mig med data, läste igenom den, strukturerade svaren under respektive fråga/tema, letade efter likheter och avvikelser för att kunna svara på studiens syfte och frågeställningar med hjälp av diskursanalysen.

Informanternas bakgrund

(Alex) Alex har en gedigen erfarenhet inom psykologi, med elva års yrkeserfarenhet som lärare inom ämnet. Utöver detta har hen också arbetat som lärare inom andra områden i mer än 20 år. Denna långa arbetslivserfarenhet tyder på en djup förankring och bred kunskap inom psykologi och pedagogik. (Charlie) Charlie befinner sig i sitt första år som arbetande inom psykologiämnet. Hen har fått en första inblick i yrket och har börjat bygga upp erfarenhet inom området. Charlies är nyfikenhet och engagemang och vill förbättra sina färdigheter som psykologilärare. (Kim) Kim har en lång erfarenhet av att arbeta som lärare inom psykologi och andra ämnen, med en arbetsperiod som sträcker sig tillbaka till 2008. Denna erfarenhet ger Kim en djup förståelse för ämnet och dess undervisningsmetoder samt en bred kunskap om olika pedagogiska tillvägagångssätt vilket gör att hen kan erbjuda en stabil och väletablerad undervisningspraxis för eleverna. Samtliga informanter är födda på 70-talet.

Procedur

Min arbetsmetod för denna studie genomfördes i flera steg för att säkerställa en grundlig och systematisk analys. Först genomförde jag en djupgående studie av ämnet psykologi, inklusive tidigare forskning och etablerade teoretiska ramverk. Detta gav mig en solid grund för att fortsätta med jämförelsen av kurs- och ämnesplanerna för Gy22 och Gy25 i psykologi genom en diskursanalys.

Diskursanalysen låg till grund för utformningen av den semistrukturerade frågeguiden som användes under intervjuerna med psykologilärarna. Jag planerade och bokade sedan intervjuer med respondenterna och informerade dem om samtycke att delta i studien innan intervjuerna genomfördes och transkriberades. Efter att ha bekantat mig med det insamlade empiriska materialet genomförde jag en noggrann analys för att identifiera mönster av likheter och skillnader mellan Gy22 och Gy25 samt mellan teoretiska perspektiv och tidigare forskning. Denna analys syftade till att generera nya insikter och bidra till kunskapsutvecklingen inom ämnesdidaktiken i psykologi.

Analysarbetet följde tre huvudsakliga faser enligt Ringströms läroplansteoretiska modell (Ringström, 2021). Först genomfördes en textanalys med hjälp av diskursanalys metoden för att jämföra skrivningarna i ämnesplanerna. Sedan tillämpades läroplansteori för att tolka och förstå respondenternas uppfattningar om texten. Slutligen tillämpades läroplansteori praktiskt genom att utbyta erfarenheter för att belysa den faktiska klassrumssituationen och identifiera de bakomliggande faktorerna för undervisningens innehåll, metodik och syfte. Det är viktigt att notera att varje steg i analysprocessen innebar en transformation där respondenternas sociokulturella bakgrund och erfarenheter, min egen förförståelse och förväntningar, samt de teoretiska perspektiven påverkade resultaten (Klingberg & Hallberg, 2021). Genom att vara medveten om dessa faktorer kunde jag hantera eventuella förvrängningar eller påverkan av resultaten och säkerställa att slutsatserna var så robusta och relevanta som möjligt.

Etik

Respondenterna informerades om var de kunde hitta och läsa de fullständiga etiska principerna och hur de tillämpades i den här studien. Den här studien följer de etiska principerna för forskning från Vetenskapsrådet (2017). En kort allmän information följde kring riktlinjer för informationskravet om syftet med studien och deltagarna upplystes om att all medverkan var frivillig. Deltagarna fick både skriftlig och muntlig information om att de hade rätt att avbryta sin medverkan när som helst. Det betonades att intervjuerna hållits konfidentiella för att upprätthålla deltagarnas integritet. Studiens syfte presenterades för alla intervjupersoner och deras samtycke i form av en samtyckesblankett (Bilaga 1). Deltagarna fick också veta att allt material, inklusive eventuellt känsligt material, endast skulle användas för studiens syfte och analyseras med hjälp av Ringströms (2021) förenklade läroplansteori i tre steg som på ett naturligt vis skapar en tematisk uppdelning av analysen. Efter avslutad studie kommer inspelningar och transkriberat material att förstöras enligt etiska riktlinjer (CODEX, 2022).

Bearbetning av material

Vid bearbetning av det empiriska materialet användes två olika metoder för att besvara studiens syfte och undersökningsfrågor. Genom att kombinera dessa två metoder kunde jag komplettera och validera resultaten från diskursanalysen med insikter och erfarenheter från lärarna. På så sätt kunde jag få en mer heltäckande förståelse för de komplexa frågor som studien syftade till att undersöka och besvara.

Den första metoden var en diskursanalys som bestod av att räkna antal ord, punkter, begrepp och jämföra innehållet i Gy22 kursplan med Gy25s ämnesplan i ämnet psykologi. Genom diskursanalysen kunde jag identifiera och analysera språkliga och innehållsmässiga förändringar mellan de två versionerna av ämnesplanerna. Den andra metoden innefattade intervjuer med psykologilärare för att utforska deras uppfattningar om de kommande förändringarna och hur de kan påverka undervisningspraktiken. Genom att intervjua lärarna kunde jag belysa potentiella utmaningar och möjligheter med implementeringen av Gy25. Denna metod gav en djupare förståelse för lärarnas perspektiv och erfarenheter samt tillät mig att utforska mer nyanserade aspekter av förändringarna i ämnet psykologi.

Transkribering och hjälpmedel

Jag använder mobilen för att spela in intervjuerna med respondenterna och transkriberade med hjälp av AI-verktyg i Word. Jag har även använt mig av rättstavningsprogram samt AI som stöd i det svenska språket. Jag har även bett en god vän läsa igenom och förbättra språket och eventuella oklarheter.

Validitet och reliabilitet

För att säkerställa att studiens resultat är pålitliga och trovärdiga har en betoning lagts på öppenhet kring studiens metodologi, datainsamling och analys. Genom denna öppenhet kan läsaren bedöma rimligheten i studiens tolkningar. Under analys och diskussion har insamlade data systematiskt och ärligt bearbetats, och resultaten har organiskt utvecklats under studiens gång.

För att stärka validiteten har intervjuguiden använts för att ge en klar förståelse av hur intervjuerna planerades och genomfördes. Detta ger läsaren insikt i studiens tillvägagångssätt och bidrar till att säkerställa att data samlats in på ett pålitligt sätt.

Reliabiliteten i studien handlar om möjligheten att reproducera undersökningen. Detta har förtydligats genom användningen av en intervjuguide med tydliga frågeställningar (Bilaga 1). Alla intervjuer har genomförts på liknande sätt och följt samma tematiska ordning med identiska frågor, vilket stärker studiens reliabilitet. Det bör noteras att även om en intervju genomfördes via Zoom medan de andra var fysiska, har processen för samtliga intervjuer tydligt redovisats för att visa att studien är tillförlitlig och trovärdig. Reliabiliteten påverkas av att endast en forskare har analyserat och transkriberat resultatet. Den skulle ha ökat om flera personer hade deltagit i processen.

När det gäller generaliserbarhet i en kvalitativ studie bygger den på möjligheten att replikera tillvägagångssättet. Dock är det viktigt att komma ihåg att trots att tre intervjuer inte kan vara identiska på grund av olika bakomliggande faktorer, försöker studien ändå fånga människans komplexitet. Informanterna valdes via bekvämlighetsurval baserat på tid, avstånd och tillgänglighet, vilket kan påverka generaliserbarheten av resultaten. Risken finns också att materialets insamling påverkas av maktrelationer, kön, samhällsklass, religion och andra faktorer som kan hindra ett fullständigt utbyte av erfarenheter. Detta är viktigt att beakta vid tolkningen av studiens resultat (Stedt, 2013).

Resultat & analys

Resultatet består av en diskursanalys samt intervjuer med psykologilärare.

Diskursanalys

Psykologiämnesplan jämförelse mellan Gy22 med Gy25

Redan i inledningen kan en läsa fram en stor förflyttning av ämnet Psykologis fokus. I Gy22 finns att läsa att; Ämnet psykologi behandlar olika sätt att förstå och förklara mänskliga beteende, känslor och tankar utifrån olika psykologiska perspektiv. Rent innehållsmässigt är introduktionen till ämnet utskriven i 18 ord, med fokus på psykologiska perspektiv. Redan i inledningen av Gy25 har denna text mer än dubblats till 39 ord, utgångspunkten har tagits i psykologisk vetenskap och i ämnet ingår kognitiva, känslomässiga och sociala aspekter som varje människa möter i vardagen. I Gy25 skrivs det endast vid ett tillfälle fram psykologiska perspektiv, fokus ligger i stället på begrepp och metoder, Gy22 har redan i inledningen och ämnets syfte nämnt psykologiska perspektiv sex gånger.

Ämnets syfte har justerats anmärkningsvärt i den nya Gy25. Ämnets syfte skrivs fram med 187 ord i Gy22, i Gy25 har texten utökats till 285 ord. Fokus i Gy25 ligger mot psykologiska processer och perspektiv i stället för som i Gy22 psykologiska perspektiv och förklaringsmodeller. Gy25 skriver fram biologiska förutsättningar i stället för som i Gy22 en helhetssyn på människan och i stället för ett kritiskt förhållningssätt till de olika psykologiska perspektiven. I Gy25 skall undervisningen bidra till att utveckla förmågor och förståelse utifrån det psykologiska vetenskapsområdet på individ och samhällsnivå. Gy25 lägger fokus på att utveckla en helhetssyn på människan utifrån det psykologiska vetenskapsområdet, den centrala utgångspunkten är i Gy25 framskrivna från elevernas vardagliga erfarenheter i en öppenhet om människors olikheter. Gy25 lyfter också, till skillnad från Gy22, att eleverna skall utveckla förmågan att navigera i ett informationsrikt och globaliserat samhälle. Andra nyheter som skrivs fram i Gy25 är att eleverna skall utveckla kunskaper och reflektera över skillnader mellan kliniska tillstånd och motgångar i vardagslivet i en utvecklad kunskap om psykisk hälsa och hur den kan värnas. Trots att ämnets komplexitet har ökat har ordet komplexitet tagits bort från Gy25. Framåtriktat tydliggörs att ämnet psykologi i Gy25s undervisning ska främja elevernas egen personliga utveckling, ge en god grund för olika yrkesverksamheter samt diskutera aktuella samhällsfenomen utifrån psykologiska perspektiv. Likheterna mellan de två ämnesplanerna är vidare att enkla experiment och observationer

skall ge eleverna kunskaper genom att reflektera över resultaten, men där Gy25 menar ett sokratiskt och reflekterande arbetssätt skall betonas.

De förutsättningarna som undervisningen skall ge eleverna förutsättningar att utveckla skrivs i Gy22 fram i siffror 1-6 och med 95 ord, i Gy25 hanteras detta i fem punktformer och endast 58 ord, de två skrivningarna skiljer sig anmärkningsvärt. Ordagrant skrivs det i ämnesplanerna fram.

Gy25

- Kunskaper om psykologins vetenskapliga begrepp och forskningsmetoder.
- Kunskaper om människans tänkande, kännande och handlande.
- Kunskaper om mänskligt beteende i olika sociala sammanhang.
- Kunskaper om psykisk hälsa och ohälsa samt hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.
- Förmåga att granska, jämföra och värdera olika psykologiska principer och processer.

Gy22

1. Kunskaper om den psykologiska vetenskapens framväxt och utveckling. Förståelse av relationen mellan psykologins utveckling och samhällsutvecklingen.
2. Kunskaper om mänskliga beteenden, känslor och tankar utifrån olika psykologiska perspektiv samt förmåga att relatera dessa kunskaper till egna erfarenheter.
3. Förmåga att kritiskt granska, jämföra och reflektera över olika psykologiska perspektivs styrkor och svagheter.
4. Kunskaper om arvets och miljöns betydelse för individens psykologiska utveckling, livsvillkor och hälsa.
5. Kunskaper om mänskliga beteenden, värderingar och föreställningar i olika sociala sammanhang.
6. Förmåga att använda och värdera olika psykologiska teorier och modeller.

I Gy25 lyfts kunskaper om psykologins vetenskapliga begrepp och forskningsmetoder, psykisk hälsa och ohälsa och hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas. I båda läroplanerna lyftes fram förmågan att granska, jämföra och värdera olika psykologiska perspektiv. Gy25, principer och processer, som i Gy22 skrivs psykologiska perspektivs styrkor och svagheter, samt använda och värdera olika psykologiska teorier och modeller. Tidigare fokus för eleverna att utvecklas i Gy22 handlade mer om kunskaper i psykologiska vetenskapens framväxt och utveckling och dess relation till samhällsutvecklingen. Det centrala innehållet som ämnesnivå 1 skall innehålla och behandla är starkt justerade, det skall uppmärksammas att den kronologiska strukturen justerats vilket kommer påverka psykologilärarnas vardag. I denna diskursanalys sker jämförelsen på ämnesnivå där ämnesnivå 1 jämförs med ämnesnivå 1. Ämnesnivå 2a jämförs med ämnesnivå 2 samt ämnesnivå 2b jämförs med Gy25s ämnesnivå 3.

Det centrala innehållet i nivå 1 i Gy22 skrivs fram i 112 ord i 6 punkter och i Gy25 i 87 ord i 8 punkter. Det första som finns att läsa i Gy22 handlar om psykologins historia psykoanalysens och behaviorismens tidiga förklaringar av mänskligt beteende, känslor och tankar. I Gy25 har mänskligt beteende skrivits fram som inlärning och betingning. Emotioner, däribland grundläggande känslor. Grundläggande begrepp och några olika forskningsmetoder pekar på psykologin som vetenskap. Tillämpningarna som i Gy22 skrivs fram som kognitionspsykologi, biologiskt perspektiv, socialpsykologi. Gy25 skall undervisningen behandla varsebildning och kognitiva processer, biologiska förutsättningar. Psykosocialt samspel samt reflektion över psykologiska frågeställningar och kritiskt granska och jämföra psykologiska principer och processer. Psykisk hälsa och ohälsa i Gy22 betonar stress, stresshantering, kriser och krishantering. Inom psykisk hälsa i Gy25 skall psykologiska skydds- och riskfaktorer samt hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.

Betonas skall att de olika betygskriterierna per kurs som fanns framskrivna som kursplaner i Gy22 har justerats till betygskriterier samlat på ett ställe för samtliga kurser som ämnesbetyg i Gy25.

Det centrala innehållet i nivå 2a i Gy22 skrivs fram i 76 ord i 5 punkter och i Gy25 i 121 ord i 12 punkter. Det korta centrala undervisningen i Gy22 skall behandla tillämpningsområde, personlighetspsykologi, utvecklingspsykologi, klinisk psykologi, dess tillämpningar och betydelse. Mediers, livsstilars och kulturens påverkan på mänskligt beteende, känslor och tankar. I Gy25 finns en struktur från kursnivå 1 där exempelvis psykologi som vetenskap fortsätter utvecklas i nivå 2. Varsebildning och kognitiva processer utvecklas mot tänkande, medvetande och verklighetsuppfattning. Emotioner utvecklas från att grundlägga känslor i Gy25s nivå till dess biologiska grund i Gy25. Mänskligt beteende går vidare mot kontroll och beteende. Psykisk hälsa och ohälsa mot exempelvis välbefinnande, oro, nedstämdhet och depression och hur psykisk ohälsa kan förebyggas. Reflektionerna går i motsvarande spår som Gy25s nivå 1, men där reflektionen över psykologiska förutsättningar utifrån en helhetssyn på människan ställer i nivå 2 frågeställningar utifrån psykologiska metoder och teorier samt hur dessa relateras till vardagliga erfarenheter.

Det centrala innehållet i nivå 2b i Gy22 skrivs fram i 59 ord i 3 och i Gy25 skrivs nivå 3 till 135 ord i 10 punkter. Gy22 menar att kursen skall behandla fördjupningar i psykologiska perspektiv samt psykologiska tillämpningsområden relevanta för eleverna och tar upp 15 olika exempel samt tillämpningar av psykologiska teorier, modeller, experiment och observationer. Gy25s nivå 3 fortsätter utvecklas på den inslagna vägen i motsvarande tema som i tidigare nivåer såsom psykologin som vetenskap som utvecklas mot forskningsmetoder, begrepp och teorier som relaterar till dessa olika forskningsmetoder. Här skall människans kognitiva utveckling behandlas. Varsebildning och kreativa processer behandlar vidare biologiska förutsättningar, problemlösningar, beslutsfattande och språk. Emotioner som i nivå 1 startade i grundläggande känslor, i nivå två fortsätter med biologisk grund avslutas med biologisk grund och emotionell intelligens. I Gy25 behandlas relationer, tankar, känslor, biologiska faktorer och olika förklaringsmodeller till mänskligt beteende. Sociala människan i ett föränderligt och mångkulturellt samhälle. Psykisk hälsa och ohälsa samt psykisk sjukdom.

Gy25 reflekterar i nivå 3 över psykologiska frågeställningar, metoder och teorier i förhållande till elevernas vardagliga erfarenheter i en mänsklig helhetssyn. Eleverna skall även kritisk reflektera, granska och jämföra olika psykologiska principer och processer. Det skall uppmärksammas att den nya strukturen kommer utmana och påverka psykologilärarnas vardag.

Intervjuer med psykologilärare

Samtliga informanter har gått igenom den nya kursplanen och noterat förändringar jämfört med den tidigare versionen. En av de mest framträdande förändringarna som observerats av samtliga är det ökade fokuset på vetenskaplig psykologi och forskningsmetoder. Detta tyder på en större betoning på empiriskt baserad kunskap och metoder inom ämnet. Men informanterna har också olika synpunkter på hur den nya kursplanen kan påverka undervisningen.

Alex har läst den nya kursplanen för psykologi, även om hen inte har gjort en mycket grundlig genomgång. Hen noterar att det finns några förändringar jämfört med den tidigare kursplanen, särskilt när det gäller betoningen av vissa ämnen och perspektiv. Hen märker att "/…/ det är mer fokus på den vetenskapliga psykologin som vetenskaplig disciplin och metoder och så.", vilket hen ser som en positiv förändring som kan bidra till en mer holistisk förståelse av ämnet. Charlie har också tagit del av den nya kursplanen och märker att den skiljer sig från den tidigare kursplanen i struktur och innehåll. Hen noterar att den nya kursplanen inte längre följer en strikt kronologisk struktur, där olika psykologiska perspektiv presenteras i en given ordning. Istället är kursplanen uppdelad i områden, en förändring som hen anser göra ämnet mer relevant och viktigt för studenterna. Kim uttrycker positivitet över den ökade relevansen och fokuset på nutida ämnen, såsom kognition och känslor.

> "Mer kognition än psykologins historiska framväxt. För den har jag nästan aldrig gillat, alltså när man ska undervisa om det, då blir det ju alltså. Det är tyngre på något sätt med Freud. Det känns så gammal också och det har ju kommit ny forskning och i det de nya så är det ju mer ett krav på det, liksom mycket mer fokus på känslor och hantera känslor. Alltså hur minnet fungerar så att det är relevanta saker som eleverna ska kunna." (Kim)

En gemensam observation bland informanterna är det ökade fokuset på psykisk ohälsa och förebyggande åtgärder i den nya kursplanen för psykologi. Detta indikerar en ökad medvetenhet och uppmärksamhet kring detta ämne jämfört med den tidigare kursplanen. Charlie välkomnar denna förändringen som kan öka medvetenheten och förståelsen kring detta ämne. Charlie tänker högt; "Fokus med att ja hitta olika sätt att förebygga psykisk ohälsa, vilket också är positivt för eleverna tänker jag."

Hur kommer lärare att implementera Gy25?

Både Alex och Charlie visar en god beredskap att implementera Gy25 men vill först ha tid att läsa in sig på den nya kursplanen och sedan göra anpassningar i sin undervisning utifrån de nya kraven. De betonar vikten av att fortsätta med sina nuvarande planeringsmetoder och

gradvis införliva de nya riktlinjerna i sina lektionsplaneringar. Båda är öppna för små justeringar i sitt undervisningsupplägg för att anpassa sig till Gy25, även om de inte förväntar sig genomgripande förändringar.

Alex planerar att informera sig om den nya kursplanen och diskutera den på bildningsdagar och i ämneslag. Hen avser att behålla den befintliga strukturen med vissa justeringar. Charlie planerar att utveckla sin undervisning utifrån sin nuvarande planering, justera och lägga till utifrån den nya kursplanen, samt delta i kursdagar. Kim är mer självsäker och planerar att direkt börja undervisa enligt de nya kraven utan större justeringar. Skillnaden mellan dem ligger i deras inställning till förändringar; Alex och Charlie är försiktiga och gradvisa, medan Kim är redo att implementera direkt.

Vad ser lärare för möjligheter och utmaningar?

Alex, Charlie och Kim delar en oro över hur de ska anpassa sig till de nya kraven och innehållet i Gy25. De alla identifierar utmaningar i att förstå och implementera de nya betygskriterierna samt skapa en röd tråd i undervisningen. Samtidigt ser de också möjligheter i den ökade friheten att tolka kursplanen och välja undervisningsmetoder som passar deras elever bättre.

> "Och möjligheter och utmaningar. Det är ju kanske då att det är spännande att man får lov till att liksom tolka och lite fria ramar så länge man håller sig inom ramen samtidigt som det kanske är då tidsaspekten som kanske är en av utmaningarna, tänker jag." (Charlie)

Alex och Charlie betonar specifikt vikten av att integrera olika perspektiv och teorier i undervisningen, medan Kim framhåller betydelsen av att behålla den höga kvaliteten i undervisningen trots förändringarna.

Alex identifierar flera utmaningar och möjligheter med Gy25. En utmaning är att främja elevernas personliga utveckling, vilket kräver att man kopplar ämnet till deras elevernas egna erfarenheter. Den ökade mängden innehåll i kursplanen kan vara utmanande ” Spontant och är ökat antal punkter så så så kan det ju bli så att det kommer bli ännu stressigare.” menar Alex

Charlie ser möjligheter i den ökade friheten att tolka kursplanen och använda friare metoder i undervisningen. Samtidigt identifierar hen tidsaspekten som en utmaning, särskilt när det gäller att anpassa sig till de nya kraven och att skapa en röd tråd i undervisningen. Kim upplever både möjligheter och utmaningar med Gy25. En utmaning för hen är övergången från kunskapskrav till betygskriterier, särskilt eftersom hen är van vid att mäta kunskap enligt tidigare krav. Hen känner stress över hur man ska sätta betyg och skapa en sammanhängande undervisning med de nya kraven.

Inledande beskrivning - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25

Mening 1

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
"Ämnet psykologi behandlar olika sätt att förstå och förklara mänskliga beteenden, känslor och tankar utifrån olika psykologiska perspektiv."	"Ämnet psykologi har sin utgångspunkt i psykologisk vetenskap och behandlar olika sätt att förklara mänskliga tankar, känslor och beteenden. I ämnet ingår kognitiva, känslomässiga, beteendemässiga och sociala aspekter som varje människa möter i vardagslivet samt psykologiska begrepp och metoder."
Antal ord: 18	Antal ord: 39
Källa: (SKOLFS 2010:92, s. 1)	Källa: (SKOLFS 2024:198, s. 1)

Alex, Charlie och Kim reflekterar över hur de kommer att implementera den nya läroplanen för psykologi, Gy25, i sin undervisning. De erkänner också vikten av att integrera de sociala och känslomässiga aspekterna av psykologi i undervisningen.

I det givna sammanhanget visar Alex en mer flexibel inställning genom att överväga möjligheten att välja olika perspektiv eller teman för undervisningen. Hen uttrycker en vilja att skapa en bred grund för eleverna genom att inte begränsa undervisningen till en specifik ram utan istället erbjuda olika infallsvinklar och ämnen.

Denna flexibilitet kan ses som ett sätt att anpassa undervisningen efter elevernas nivå, behov och intressen, vilket kan främja en mer engagerad och mångsidig inlärningsmiljö. Å andra sidan framhåller Kim vikten av det nya läroplansinnehållets konkretisering och ser detta som ett positivt steg för att inkludera fler aspekter av psykologi i undervisningen. Genom att tydliggöra kursinnehållet, menar informanterna att lärare och elever kan få en klarare bild av vad som förväntas samt bidra till en mer strukturerad och effektiv undervisning, där eleverna ges möjlighet att utforska olika delar av psykologin på ett djupare sätt. Charlie lägger vikt vid att undervisningen ska utgå från psykologisk vetenskap och att eleverna ska lära sig aktuell forskning och fakta. ”Detta är en naturlig utveckling, att förmedla korrekt och uppdaterad information till eleverna,” menar Charlie.

Kim ser det nya läroplansinnehållet som en möjlighet att förstå och integrera dessa aspekter mer konkret, medan Charlie betonar vikten av att förstå och hantera känslor och beteenden i vardagen. Informanternas reflektioner visar på en vilja att anpassa undervisningen utifrån det nya läroplansinnehållet samtidigt som de är medvetna om utmaningarna med att förstå och implementera förändringarna.

Ämnets syfte - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25

Mening 2

Psykologiämnesplan Gy22 **Exakta formuleringar**	**Psykologiämnesplan Gy25**
Gy22 har redan i inledningen och ämnets syfte nämnt psykologiska perspektiv sex gånger.	I Gy25 skrivs det vid ett tillfälle fram psykologiska perspektiv ”Eleverna ska även ges möjlighet att diskutera aktuella samhällsfenomen utifrån psykologiska perspektiv. “, fokus ligger snarare på begrepp och metoder.
Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

Alex, Charlie och Kim påvisar olika utmaningar och möjligheter. Alex säger ”Det här med att vara kritisk till olika perspektiv tycker det är liksom nästan överkurs på gymnasiet så att ja, jag ser nog ganska spontant som det här positivt sätt.“

Charlie diskuterar fördelarna med att fokusera mindre på de traditionella psykologiska perspektiven och istället ge eleverna möjlighet att diskutera aktuella samhällsfenomen utifrån olika psykologiska aspekter. Hen betonar dock utmaningen med att strukturera undervisningen på ett meningsfullt sätt som inkluderar alla relevanta perspektiv och gör ämnet begripligt för eleverna. ”Det blir en utmaning att anpassa undervisningen till elevernas förförståelse” säger Kim.

Alex, Charlie och Kim diskuterar hur de kommer att implementera den nya läroplanen för psykologi (Gy25) i sin undervisning, men på lite olika vis. I Gy22, där psykologiska perspektiv nämns sex gånger, kan det antas att det finns en tydligare betoning på att förstå och tillämpa olika perspektiv inom psykologin. Detta kan indikera att kursplanen strävar efter att ge eleverna en djupare förståelse för olika teoretiska och metodologiska tillvägagångssätt inom psykologin, menar informanterna. Det kan också innebära att planen prioriterar en mer teoretisk och abstrakt förståelse av ämnet, där eleverna förväntas analysera och jämföra olika perspektiv och deras tillämpningar på olika psykologiska fenomen. Å andra sidan, i Gy25 där psykologiska perspektiv bara nämns en gång, kan detta indikera en mindre betoning på teoretiska aspekter av ämnet och istället en ökad inriktning mot praktiska tillämpningar och aktuell forskning. Det kan vara så att den nya kursplanen fokuserar mer på till exempel tillämpad psykologi, där eleverna lär sig att använda psykologisk kunskap för att lösa vardagliga problem och förbättra välmåendet. Detta kan indikera en ökad vikt vid tvärvetenskapliga perspektiv och hur psykologi kan integreras med andra ämnen eller områden. Här tänker informanterna lite olika, Alex betonar vikten av att kunna välja mellan olika perspektiv eller utgå från olika fenomen, medan Charlie reflekterar över hur hen kan anpassa undervisningen för att lägga fokus på relevanta delar av ämnet. Kim ser fördelar med

den mer konkreta och strukturerade nya läroplanen, samtidigt som hen identifierar utmaningar med att anpassa undervisningen till gymnasieelevernas nivå och förståelse för vetenskaplig metodik. När det gäller Läroplansteori i praktiken framhäver Alex svårigheten med att vara kritisk till olika perspektiv och värdera ny kunskap för elever utan god förförståelse i ämnet, medan Charlie diskuterar hur hen kan strukturera undervisningen för att ge eleverna en bred förståelse för ämnet. ”/…/ man kan undervisa på ett mer integrerat sätt och behöver inte vara bunden till ett visst perspektiv.” säger Kim

Mening 3

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
Undervisningen skall	Undervisning syftar till att
”utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till olika psykologiska perspektiv och deras förklaringsmodeller. Den ska också leda till att eleverna utvecklar kunskaper om psykologins historiska framväxt och dess inverkan på och påverkan av samtiden. ”	”eleverna utvecklar förmåga att se på och förstå tillvaron utifrån det psykologiska vetenskapsområdet, både på individnivå och samhällelig nivå.”
Antal ord: 32	Antal ord: 19
Källa: (SKOLFS 2010:92, s. 1)	Källa: (SKOLFS 2024:198, s. 1)

Alex, Charlie och Kim diskuterar implementeringen av den nya läroplanen och dess påverkan på deras undervisning inom psykologi. En tydlig likhet är att de alla identifierar betydelsen av att utveckla elevernas förmåga till kritiskt tänkande och att förstå psykologins roll både på individnivå och samhällelig nivå. Alla tre betonar vikten av att eleverna ska kunna granska och tolka psykologisk forskning samt förhålla sig till olika perspektiv och förklaringsmodeller. Däremot finns det några skillnader i deras synpunkter.

Alex framhåller utmaningen med att vara kritisk till olika perspektiv utan en stark grundläggande kunskapsbas och att hen inte helt har bestämt sig för hur hen ska implementera detta i sin undervisning. Hen betonar att det är viktigt att lyfta fram både för- och nackdelar med psykologisk forskning. För Alex innebär en betoning på att utveckla elevernas förmåga att vara kritiska och reflekterande över olika perspektiv inom psykologi, ett fördjupat tankesätt. Hen ser det som en utmaning att kunna vägleda eleverna i att förstå och värdera psykologisk forskning samt att vara kritisk till deras slutsatser. Trots detta ser hen det som positivt att läroplanen trycker på vetenskaplighet och kritiskt förhållningssätt. För Charlie innebär den nya läroplanen att eleverna ska utveckla en förståelse för psykologins historiska framväxt och dess påverkan på samhället, samtidigt som de ska ha en förmåga att kritiskt granska olika perspektiv och förklaringsmodeller inom ämnet. Hen ser det som relevant att

lägga fokus på vetenskaplig metodik och att förhålla sig till forskning och fakta. Charlie diskuterar den historiska aspekten av psykologin och hur detta kan integreras i undervisningen. Hen ser det som relevant att lägga fokus på vetenskaplig metodik och att förhålla sig till forskning och fakta. Hen poängterar också att det kan vara en utmaning att hinna med att vara kritisk till olika perspektiv på grund av ämnets omfattning. Kim, å andra sidan, betonar att den nya läroplanen ger hen en ökad tydlighet kring behovet av att utveckla elevernas kritiska tänkande. Hen ser möjligheten att integrera ämnet med samhällskunskap och att motivera eleverna till att vara kritiska mot normer och perspektiv inom psykologin. Kim säger ”jag har haft svårt att få eleverna motiverade att vara kritiska, kanske denna nya läroplanen kan underlätta det.”

Nytt arbetssätt introduceras

Mening 4

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
	”I undervisningen ska ett sokratiskt och reflekterande arbetssätt betonas.”
Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

Informanternas svar avslöjar en övergripande positiv inställning till det nya arbetssättet, vilket kallas för ett "sokratiskt och reflekterande arbetssätt", även om det finns en viss osäkerhet kring vad det innebär och hur det ska implementeras i praktiken. Informanterna ser uppdateringarna och förändringarna som en möjlighet att främja en gemensam förståelse och främja dialog, reflektion och djupare tänkande hos eleverna.

Alex är inte helt säker på vad det sokratiska arbetssättet innebär, men tolkar det som livliga diskussioner, hypotestestning och idéutbyte. Hen betonar att detta redan ligger i linje med hens tidigare arbetssätt. Charlie ser det sokratiska arbetssättet som dialog, frågeställning och reflektion, med en balans mellan att dela egna erfarenheter och förhålla sig till fakta. Hen anser att det passar ämnet väl. Kim är osäker på begreppet och betonar behovet av tydligare förståelse genom läroböcker eller annat material. Hen ser syftet som att få eleverna att tänka djupare än tidigare.

Centralt innehåll - skillnaderna mellan Gy22 och Gy25

Innehåll 5

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	

I Gy22 är varje delkurs 1, 2a och 2b	I Gy25 baserat på 3 ämnesnivåer 1, 2 och 3
Gy22 består av 247 ord i 14 punkter	Gy25 består av 343 ord i 20 punkter
Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

En tydlig likhet mellan informanternas svar är deras oro för det ökade antalet punkter och ord i ämnesplanen för Gy25. Både Alex och Charlie uttrycker oro för att det ökade innehållet kan leda till ökad stress och press på eleverna.

Alex "Det stora problemet med psykologikursen är ju att det är för lite tid, för mycket innehåll och klart. Har man då? Spontant ökat antal punkter så kan det ju bli så att det kommer bli ännu stressigare."

Charlie "Det kan ju innebära mer saker och mer stress i och med att det redan är väl kompakt och tajt i den tid man har inom psykologikurserna."

En likhet är att alla informanterna betonar vikten av att ämnesplanen är tydlig och utförlig, vilket de ser som positivt. Kim uppskattar den mer detaljerade beskrivningen av innehållet eftersom det ger hen bättre redskap för att planera och genomföra sin undervisning. Även Alex och Charlie nämner vikten av att ämnesplanen är tydlig och lätt att förstå för både lärare och elever. Skillnaderna ligger främst i hur informanterna ser på det ökade innehållet. Alex uttrycker en mer negativ inställning genom att betona risken för ökad stress och press på eleverna, medan Charlie är mer nyfiken och spekulerar i om det ökade innehållet verkligen kommer att innebära mer eller om det kommer att vara mer riktat och därmed mer hanterbart för eleverna. Kim ser däremot den mer utförliga ämnesplanen som positiv och användbar för hennes undervisning, vilket skiljer sig från de mer skeptiska synsätten hos Alex och Charlie.

Alex oroar sig för att det ökade antalet punkter i Gy25 inte innebär mer innehåll utan snarare en mer komprimerad och stressig kurs, vilket kan leda till överansträngning för eleverna. Charlie anser att fler punkter kan indikera mer innehåll och stress men spekulerar i att de nya punkterna kanske är mer specifika och hanterbara. Kim ser den mer utförliga ämnesplanen som positiv och användbar för att planera sin undervisning. Överlag är informanterna osäkra på om det ökade innehållet innebär mer för eleverna eller om det är mer avgränsat och hanterbart.

Innehåll 6

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
Kronologisk struktur	Likande uppbyggnad som fördjupas/byggs på för varje nivå

Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

En tydlig skillnad som framkommer genom informanternas svar är synen på uppbyggnaden av ämnesplanen mellan Gy22 och Gy25. Alex och Charlie identifierar en tydlig förändring i Gy25 där ämnesplanen har en struktur som fördjupas och byggs på för varje nivå, vilket skiljer sig från den relativt kronologiska strukturen i Gy22. Alex uttrycker att den fördjupande strukturen kan vara pedagogiskt fördelaktig och ger möjlighet till en gradvis fördjupning av ämnet för eleverna. Charlie noterar att i Gy25 fördjupar man sig gradvis genom att lära sig grundläggande koncept först och sedan bygger vidare på dem, vilket hen ser som ett bra sätt att lära sig. Alex jämför det med hur det är i andra ämnen, som engelska, där man ökar fördjupningen och svårighetsgraden för varje år. Alex menar att det normalt sett kan öppna upp för att eleverna efter att ha läst flera kurser får en stor kunskapsbas och kan koppla olika fenomen till olika psykologiska perspektiv. ”Det är nog bra att ha en återkommande struktur som fördjupas för varje nivå,” säger Alex.

Kim ser inte en stor skillnad mellan de två ämnesplanerna och tror inte att förändringen kommer att påverka undervisningen mycket eftersom kurserna bygger på varandra. Charlie tycker att den kronologiska strukturen i Gy22 är trevlig och lätt att anpassa med nya begrepp, men ser också fördelarna med Gy25:s fördjupande struktur som bygger på grundläggande koncept. Alex och Charlie oroar sig för att det ökade antalet punkter i Gy25 kan öka stressen för eleverna, medan Kim ser den utförligare ämnesplanen som användbar för sin undervisning.

Psykisk hälsa

Mening 7

Psykologiämnesplan Gy22 **Exakta formuleringar**	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exempelvis Psykisk hälsa i de 3 olika kurserna: **Psykologi 1** Psykisk hälsa och ohälsa med betoning på stress och stresshantering samt kriser och krishantering. **Psykologi 2a** Klinisk psykologi: psykisk ohälsa och olika psykologiska behandlingsalternativ. I samband	Exempelvis Psykisk hälsa i de 3 olika nivåerna: **Nivå 1** Psykisk hälsa, däribland psykologiska skydds- och riskfaktorer samt hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas. **Nivå 2**

med det behandlas arvets och miljöns betydelse för psykisk hälsa och ohälsa. **Psykologi 2b** Fördjupning i några psykologiska perspektiv, till exempel /…/ eller klinisk psykologi.	Psykisk hälsa och ohälsa, till exempel välbefinnande, oro, nedstämdhet och depression. Hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas. Samspel mellan arv och miljö och människans psykiska hälsa. **Nivå 3** Psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykisk sjukdom, till exempel personlighetsstörningar och schizofreni. Hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.
Källa: (SKOLFS 2010:92, s. 2-5)	Källa: (SKOLFS 2024:198, s. 2-3)

Alex, Charlie och Kim uttrycker att ämnet psykisk hälsa behandlas på ett fördjupat sätt i den nya ämnesplanen jämfört med den tidigare. De ser att det finns en tydlig progression och fördjupning genom de olika nivåerna eller kurserna i Gy25. Alla tre framhåller vikten av att ämnet behandlas mer omfattande och att det finns mer fokus på psykisk ohälsa och förebyggande åtgärder i Gy25. I den nya ämnesplanen Gy25 sker en fördjupning och differentiering av hur psykisk hälsa behandlas jämfört med Gy22, menar informanterna. En tydlig praktisk förändring belyser Alex genom att påvisa att kliniska diagnoser för psykisk hälsa flyttas från Psykologi 2a till nivå 3. Detta innebär att eleverna inte längre kommer att vara förpliktade att studera dessa diagnoser och istället får hålla sig på andra nivåer. Denna förändring ger eleverna möjlighet att utforska och förstå psykisk hälsa på olika djup och påverkar också vilket innehåll som prioriteras i undervisningen, på gott och ont menar Alex. I Gy22 diskuteras kliniska diagnoser, särskilt i kursen Psykologi 2a, medan i Gy25 kommer dessa att ligga på en högre nivå (nivå tre). Alex och Charlie uttrycker en viss besvikelse över att kliniska diagnoser inte längre kommer att vara obligatoriska på samma sätt som tidigare.

”Jag tycker det är bra att den nya läroplanen fokuserar på förebyggande åtgärder och psykisk hälsa i vardagen” säger Kim.

Charlie uttrycker att den differentierade strukturen med olika nivåer möjliggör gradvis fördjupning av ämnet psykisk hälsa. Genom att psykiska sjukdomar introduceras först på nivå 3 får eleverna tidigare möjlighet att bygga upp en grundläggande förståelse för ämnet och gradvis fördjupa sig. Detta ger dem en möjlighet att utforska olika aspekter av psykisk hälsa på ett mer genomtänkt sätt och utveckla en mer holistisk förståelse för ämnet menar Charlie i positiva ordalag. ”Det är en dröm som blivit verklighet, jag har själv saknat det, det ligger ju

helt rätt i tiden. Vi kan inte bara snacka om stress" säger Kim. Detta kan i sin tur bidra till en bättre förståelse för psykisk hälsa och ökad medvetenhet om förebyggande åtgärder bland eleverna, menar Kim.

Innehåll 8

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
Psykologi 1, 2a och 2b	Psykologi nivå 1, 2 och 3
Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

Både Alex och Kim delar att deras skola endast erbjuder Psykologi 1 och 2a, och inte 2b. Kim noterar att valet av kurser kan variera beroende på elevens program, där vissa elever kan välja att inte läsa psykologi alls.

När det kommer till förändringarna som den nya strukturen innebär för psykologinivåerna 1, 2 och 3, är Kim orolig för konsekvenserna av att byta lärare mellan nivåerna. Hen betonar vikten av en smidig övergång och kontinuitet i undervisningen för att säkerställa att eleverna får en helhetsbild och för att undvika att kunskap går förlorad. Alex delar inte lika mycket oro men uttrycker osäkerhet kring hur förändringarna kommer att påverka i praktiken.

Kursbetyg har förändrats till betyg i nivåer

Innehåll 9

Psykologiämnesplan Gy22	**Psykologiämnesplan Gy25**
Exakta formuleringar	
Kursbetyg: psykologi 1 och 2a och 2b	Ämnesbetyg: i nivåer 1, 2 & 3
Källa: (SKOLFS 2010:92)	Källa: (SKOLFS 2024:198)

Alex, Charlie och Kim uttrycker viss oro och osäkerhet kring övergången från kursbetyg till ämnesbetyg. Alex noterar att betygssamtal kommer att behöva ske även om betygen inte tilldelas förrän efter två kurser, vilket kan vara en utmaning för både lärare och elever. Hen är medveten om att det kan finnas en tendens för elever att skärpa sig mot slutet av kursen när betygsättningen närmar sig. De noterar alla att övergången kan leda till förändringar och utmaningar för både elever och lärare. Alla tre framhåller betydelsen av kontinuerlig feedback och kommunikation för att vägleda eleverna mot förbättring och förståelse.

"Det blir nog lite mindre stressig för eleverna, men det är viktigt eleverna får reda på var de befinner sig genom kontinuerlig återkoppling, om man inte får betyg förens efter två kurser,"

säger Charlie. Kim är inte helt positiv till förändringen och oroar sig för att elever kan uppleva mindre incitament att prestera väl under hela kursen om betyget inte sätts förrän senare. Hen ser även en risk att elever kan skjuta upp sitt arbete och inte fokusera på att visa kunskap förrän mot slutet av kursen.

Skillnaderna ligger i deras mer specifika bekymmer och förhållningssätt till förändringen. Alex betonar behovet av betygssamtal och är osäker på hur övergången kommer påverka motivationen hos eleverna. Charlie uttrycker en förhoppning om att övergången kan minska stressen genom att betyg inte sätts förrän efter två kurser, samtidigt som hen ser behovet av kontinuerlig feedback. Kim är mer skeptisk och oroar sig för att eleverna kan tappa motivationen att prestera under hela kursen om betyget inte sätts förrän senare, vilket kan leda till att de skjuter upp sitt arbete. Hen ser även en risk att eleverna inte fokuserar på att visa kunskap förrän mot slutet av kursen.

Diskussion

Syftet med studien är att ge insikt i hur psykologilärare uppfattar och implementerar den nya kursplanen för psykologi, Gy25, samt att utforska de utmaningar och möjligheter de ser med den nya strukturen och innehållet. Genom att tillämpa läroplansteorin på informanternas olika uttalanden identifierar studien flera centrala teman som belyser deltagarnas reflektioner och förståelse av de kommande förändringarna.

I studiens intervjuer diskuterade psykologilärarna både möjligheter och utmaningar som de förväntar sig i sin kommande ämnesundervisning med utgångspunkt från ämnesplanen i psykologi Gy25. En av de framträdande möjligheterna som uppstod var känslan av frihet att välja och utforma undervisningen mer fritt med införandet av Gy25, samtidigt som det finns ett ökat fokus på vetenskapen. Psykologilärarnas svar visar en övergripande positiv inställning till det nya "sokratiska och reflekterande arbetssättet", trots en viss osäkerhet angående dess innebörd och praktiska implementering. Skolverket (2024) definierar inte vad de menar med sokratiskt arbetssätt. Genom att använda detta begrepp reflekterar Skolverket och den rådande diskursen dagens syn på hur kunskap bör förmedlas. Den sokratiska pedagogiska metoden, som använder frågor och svar för att stimulera kritiskt tänkande, uppmuntrar till aktivt deltagande och självständigt lärande. Denna metod hjälper elever att ifrågasätta antaganden och utmana tankemönster, vilket överensstämmer med den sociala rekonstruktionens läroplansideologi (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). Denna ideologi syftar till att utveckla elevers förmåga att ta ställning och finna vägar för framtiden inom en samhällelig kontext, för att bidra till en progressiv samhällsutveckling (Sundberg, 2022). Det sokratiska arbetssättet främjar en utbildning där eleverna inte bara lär sig fakta, utan också blir kritiska och reflekterande medborgare, redo att engagera sig i och påverka samhället.

Enligt alla lärare är det av betydelse att observera att Gy25 har betonat psykisk ohälsa och förebyggande åtgärder i högre grad, något de värderar och anser vara nödvändigt och som är i linje med Hjärnfonden (2023) som noterar att "Den psykiska ohälsan bland barn och unga ökar". Upplevelsen av psykiskt obehag kan sträcka sig från stark oro, nedstämdhet, sorg, och

rädsla till ångest, depression och till och med självmord. Ur ett diskursanalytiskt perspektiv har psykisk hälsa och ohälsa fått en större plats i dagens läroplaner, vilket speglar den rådande situationen i samhället där många unga mår dåligt. Läroplanerna strävar nu efter att ge verktyg för att förebygga psykisk ohälsa och att avdramatisera detta samtal. Detta står i kontrast till Lpf 94, där psykologi knappt fick någon plats. Denna förändring kan kopplas till begreppet den dolda läroplanen, där det som inte skrivs är ett aktivt val av beslutsfattarna och återspeglar den tidens samhällsdebatt och politik. Tidigare var det mer vanligt att undvika samtal om psykisk hälsa och diagnoser, medan det idag är mer normaliserat och accepterat att prata om dessa ämnen. Samtidigt som, i dagens skola råder en större öppenhet kring människors olikheter, vilket innebär att alla diagnoser bör inkluderas i skolans verksamhet. Detta är i linje med den sociala rekonstruktionens läroplansideologi, som betonar att utbildningen ska spegla och anpassa sig till samhällets förändrade normer och värderingar (Sundberg, 2021; Schiro, 2013).

Flera utmaningar identifierades kopplade till implementeringen av den nya ämnesplanen, Gy25. En central utmaning var tidsaspekten. Det handlade dels om att lärarna behövde tid för att förstå och anpassa sig till de nya styrdokumenten och planera sin undervisning i enlighet med förändringarna, vilket stöds av tidigare forskning av Finger och Houguet (2009), Halbert och MacPhail (2010), Heikkilä (2017), och Vinnervik (2020). Tidsaspekten anser jag kan betraktas både som en inre och yttre faktor. Det handlar om vem som har kontrollen över tiden. Är det läraren eller någon eller något annat. Inom den inre faktorn ingår lärarnas möjlighet att förvalta sin arbetstid, men många lärare upplever att de inte har tillräckligt med tid för att utföra sina arbetsuppgifter under arbetstid (Sveriges Lärare, 2023; Bergling, 2021), vilket innebär att implementeringen av nya läroplaner kan bli lidande. Dessutom påverkar känslan av att inte räcka till lärarens psykiska hälsa. Arbetsgivarverket (2023) rapporterar att varje år dör cirka 700 personer i Sverige till följd av stress på jobbet, en siffra som förväntas öka. Särskilt lärare är en yrkesgrupp som är särskilt utsatt, där antalet sjukskrivningsdagar i genomsnitt är högre än för andra yrkesgrupper (Arbetsmiljöverket, 2022; Wiener, 2021). Enligt Försäkringskassans rapport (2023) är antalet sjukskrivna på grund av stress rekordhögt. Psykisk ohälsa står för över hälften av alla längre sjukskrivningar, och stressrelaterade sjukfall är vanligast. Försäkringskassan konstaterar att en dålig arbetsmiljö är den främsta orsaken till stressrelaterad sjukfrånvaro. Inom skolan är en obalans mellan krav och resurser en betydande faktor, där brist på kontroll över arbetsmiljön och socialt stöd är vanligt förekommande.

Hur språkbruk och diskurs i läroplaner kan signalera skiftande pedagogiska värderingar och prioriteringar blir tydligt när man jämför olika läroplaner över tid. Ett exempel är den ökade användningen av ordet "vetenskap" i Gy25 jämfört med Gy22, vilket reflekterar en influens av den vetenskapligt rationella läroplansideologin. Ur ett diskursanalytiskt perspektiv framgår det att termen "vetenskap" har återkommit i Gy25 på ett sätt som inte har varit framträdande sedan införandet av ämnet psykologi i skolan 1965. Vid den tiden dominerades läroplansteorin också av den vetenskapligt rationella läroplansideologin (Sundberg, 2021; Schiro, 2013). Läroplanen Lgy 65 ”betonade en objektiv och nyanserad syn på individen och samhället” (Skolöverstyrelsen, 1965).

Gy25 understryker vikten av att ge eleverna en solid grund för yrkesverksamhet och fortsatta studier, vilket kan kopplas till läroplansorienteringen för social effektivitet. Vidare betonas elevernas personliga utveckling i Gy25, vilket relaterar till den lärande-centrerade läroplansideologin. Denna inriktning lägger tonvikt på individens lärande och utveckling, där undervisningen utformas för att stödja elevernas personliga tillväxt och uppmuntra deras självständighet som inlärare. Gy25 framhäver en öppenhet kring människors olikheter och förmågan att navigera i ett globaliserat samhälle, vilket harmoniserar med läroplansideologin som strävar efter samhällelig reformering mot ökad jämställdhet och jämlikhet. Genom att betona öppenhet och inkludering i undervisningen strävar Gy25 efter att skapa en miljö där alla elever känner sig välkomna och respekterade och där de utvecklar förmågan att navigera framgångsrikt i en alltmer mångkulturell och globaliserad värld. Gy25s fokus på att utveckla elevernas förståelse för det psykologiska vetenskapsområdet på både individuell och samhällelig nivå stämmer överens med betoningen på meningsfulla lärandeupplevelser och individens självständighet enligt den fjärde läroplansideologin. Genom att integrera psykologiska perspektiv och kunskaper om mänskligt beteende i undervisningen strävar Gy25 efter att ge eleverna verktyg för att förstå sig själva och världen omkring dem på ett djupare och mer holistiskt sätt.

Alex och Charlie noterar och reflekterar över den förändrade strukturen i den Gy25s kursplanen, där den kronologiska ordningen av olika psykologiska perspektiv ersätts av ett tematiskt upplägg. Denna förskjutning från traditionell till tematisk struktur indikerar en förändring i hur ämnet presenteras och organiseras, vilket kan ses genom olika läroplansperspektiv och dess syn på ämnesorientering och integration. Deltagarna reflekterar över den ökade betoningen på psykisk ohälsa samt vetenskaplig metodik och forskning i Gy25. Denna betoning kan tolkas genom olika läroplansideologier, där den vetenskapliga och ämnesintegrerade ansatsen står i fokus för att ge eleverna en grundläggande förståelse för psykologins vetenskapliga aspekter och tillämpningar. Diskussionen bland deltagarna belyser även utmaningarna och möjligheterna med den ökade friheten i tolkningen och undervisningen enligt Gy25. Denna diskussion kan ses genom ett läroplansperspektiv som betonar olika synsätt på kunskap, lärande och bedömning och hur dessa påverkar undervisningspraktiken och implementeringen av kursplanen. Implementeringen av Gy25 innefattar flera nivåer inom skolvärlden, inklusive skolledningen, som spelar en central roll i att förbereda, planera, styra och tilldela resurser, inklusive tid, till organisationen, inklusive lärarna. Tidsbrist i detta sammanhang betraktar jag som en yttre faktor som lärarna inte kan påverka och som kan skapa en känsla av bristande kontroll, vilket i sin tur kan leda till negativ stress. Om lärarna inte får tillräcklig tid, stöd och tydlig ledning från skolledningen kan detta enligt forskning på området negativt påverka implementeringen (tex. Heikkilä, 2017; Vinnervik, 2020).

Den vetenskapligt rationella läroplansideologin, som betonar överföringen av disciplinär ämneskunskap för att utveckla den lärandes intellektuella kapacitet och reproducera en kulturell tradition, synliggörs genom den auktoritära förmedlingspedagogiken där etablerade kunskaper och traditioner inom ämnet förmedlas. I läroplansorienteringen för social effektivitet, där betydelsen av att förbereda blivande medborgare med nödvändiga förmågor

och kunskaper för ekonomisk och samhällelig produktivitet och tillväxt är central, detta reflekteras i Gy25 genom att undervisningen prioriterar att ge eleverna möjlighet för yrkesverksamheter och fortsatta studier för att möta samhällets behov. Den lärande-centrerade läroplansideologin, som fokuserar på individens lärande och personliga utveckling, återspeglas i Gy25 genom att främja elevernas personliga utveckling, självförverkligande, innovation och kreativitet, där ämneskunskaper anpassas för att möjliggöra varje elevs personliga tillväxt. Inom den sociala rekonstruktionens läroplansideologi, där utbildningens roll ses som ett verktyg för samhällelig reformering och främjandet av ökad jämställdhet och jämlikhet, vilket speglas i Gy25 genom att ämneskunskaper ses som aktiviteter som bidrar till meningsfulla lärandeupplevelser och individens självständighet i en samhällelig kontext för att bidra till en progressiv samhällsutveckling.

En annan aspekt av tid är kopplad till de grundläggande förutsättningarna för ämnet psykologi. Enligt Skolverket (2011) omfattar Psykologi 1, 2a och 2b vardera 50 poäng. Detta kommer inte att förändras med införandet av Psykologi nivå 1, 2 och 3. Jämfört med andra gymnasieämnen, som oftast omfattar 100 poäng, innebär detta i praktiken att psykologiämnet får färre undervisningstimmar. Trots detta fastslår Skollagen (5 kap 4c§ och 4d§) att kursernas poängtal bör reflektera elevernas arbetsinsats snarare än lärarnas undervisningstid. Denna begränsade mängden undervisningstimmar är något som psykoloilärare upplever som stressande. En studie av Harmat och Herberts (2020, s. 10) bland svenska psykologilärare uttrycker tidsutmaningen som: ”The biggest challenge of all is that our courses are 50 points! With only 45 h, six different psychological perspectives must be covered (in Psychology 1)”. Även om den nya ämnesplanen Gy25 inte fokuserar lika mycket på de psykologiska perspektiven som tidigare, ökar antalet punkter och ord i den nya ämnesplanen Gy25. Detta skapar oro för Alex och Charlie. Charlies oro ligger i att det ”ökade innehållet kan leda till ökad stress och press bland eleverna”. Å andra sidan reflekterar Alex över att antalet punkter i styrdokumentet ”inte nödvändigtvis innebär mer innehåll utan snarare en mer komprimerad och stressig kurs”. Psykologilärare tror bland annat att de kommande förändringarna i ämnesplanen Gy25 kan påverka undervisningspraktiken inom psykologi på följande vis: Alla respondenter är överens om att de ser ämnesplanens tydlighet och detaljrikedom som något positivt och uppskattat.

Lärarnas personliga egenskaper såsom inställning, motivation och kunskapsnivåer har en betydande påverkan på implementeringen av nya ämnesplaner (Finger & Houguet, 2009; Halbert & MacPhail, 2010; Heikkilä, 2017; Vinnervik, 2020). Det är tydligt att respondenterna i studien har olika inställningar till det ökade innehållet i ämnesplanen och hur det kommer att påverka undervisningspraktiken. Kim ser den mer utförliga ämnesplanen som positiv och användbar för hens undervisning, då den detaljerade beskrivningen av innehållet ger hen bättre verktyg för att planera och genomföra sin undervisning. Denna inställning skiljer sig från Alex, som betonar risken för ökad stress och press på eleverna. Å andra sidan funderar Charlie på om det ökade innehållet kanske är mer riktat och därmed mer hanterbart för eleverna. Vid implementeringen av nya styrdokument anser jag att skolledningen kan ta hjälp av Skolverkets (2024) rekommendationer ” Så implementerar du Gy25” samt stödja,

vägleda och tillhandahålla resurser till alla lärare för att påverka deras inställning till förändringen på ett positivt sätt.

Enligt forskarna Finger och Houguet (2009), Halbert och MacPhail (2010), Heikkilä (2017) samt Vinnervik (2020) är det avgörande att skolledningen inte bara erbjuder lärarna det stöd och de resurser som behövs för att underlätta anpassningen till förändringar i läroplanerna, utan också främjar en positiv attityd gentemot förändringar i undervisningen. Detta fynd är något som skolledningen bör beakta vid implementeringen av Gy25. Att skapa en miljö där lärarna känner sig stödda och uppmuntrade att ta emot förändringar kan öka chanserna för en framgångsrik implementering av den nya ämnesplanen.

En annan utmaningarna kan bli vid att övergå från kursbetyg till betyg i nivåer, så kallade ämnesbetyg. Det kan nämligen resultera i förändrat beteende hos eleverna menar majoriteten av lärarna. Det finns en risk att eleverna inte är lika aktiva, motiverade eller presterande under den första terminen, utan istället väntar till det sista ögonblicket när de närmar sig tidpunkten för betygssättning. Samtliga lärarna reflekterar över vikten av att aktivt arbeta med feedback, uppföljning och samtal för att öka elevernas motivation och minska tendensen till att skjuta upp arbetsuppgifter.

Slutsats

Jag personligen anser att psykologi bör vara en central del av skolundervisningen, både i grundskolan och på samtliga gymnasielinjer. Denna uppfattning delas även av Blåvarg (2023). Integreringen av psykologi i läroplanen bidrar till en fördjupad självinsikt och förståelse för andra, och rustar eleverna för att hantera utmaningar både i skolan och i livet utanför. Att integrera psykologi i skolundervisningen ger eleverna en djupare förståelse för sig själva och andra samt rustar dem för att möta utmaningar i både skolan och livet utanför. Blåvargs forskning belyser vikten av att förstå ämnets historia och utveckling. Genom att undersöka empirin kring ämnet, styrdokumenten, läroböckerna och läraredebatten får vi insikt i hur psykologiämnet har förändrats över tid. En viktig upptäckt är hur ämnets vetenskapliga sida har fått ge vika för andra inslag under vissa perioder, och hur dessa förändringar har påverkat ämnets innehåll och fokus. Särskilt intressant är Blåvargs identifiering av tystnaden kring ämnet under 1990-talet, då psykologiämnet gick från att vara synligt till nästintill osynligt i vissa sammanhang. Studiens reflektioner ämnar vara av värde för beslutsfattare och experter inom utbildningssektorn, eftersom de erbjuder en insikt i hur lärare faktiskt ser på och förbereder sig för den kommande förändringen. Genom att förstå lärarnas oro, osäkerhet och behov kan beslutsfattare och experter anpassa implementeringen och stödstrukturer för att underlätta övergången till det nya betygssystemet och säkerställa att det ger önskade resultat.

Skillnaderna i formuleringarna i psykologiämnesplanernas inledande beskrivning, ämnets syfte och centralt innehåll mellan Gy22 och Gy25 kan identifieras genom en diskursanalys av texterna. Genom att räkna antal ord, punkter, begrepp och jämföra innehållet i de två versionerna av ämnesplanerna har denna studie kunnat påvisa tydliga skillnader i hur ämnet psykologi presenteras och definieras i de olika planerna. Genom att lyssna på lärarnas

perspektiv och ta hänsyn till deras insikter kan beslutsfattare och experter få en mer holistisk förståelse för hur förändringen kan påverka undervisningen, elevernas lärande och skolans övergripande miljö. Diskussionen mellan Alex, Charlie och Kim en värdefull insikt i hur den kommande förändringen i betygssystemet kan påverka den praktiska undervisningen i psykologi och vilka konsekvenser den kan ha för skolan som helhet. Deras erfarenheter och reflektioner kan vägleda beslutsfattare och experter i att utforma och genomföra en framgångsrik implementering som främjar elevernas lärande och utveckling på bästa möjliga sätt. Vidare anser psykologilärarna att de kommande förändringarna i ämnesplanen Gy25 kan påverka undervisningspraktiken inom psykologi på olika sätt. Genom intervjuerna med lärarna har studien visat insikter om deras uppfattningar och förväntningar på hur de nya ämnesplanerna kommer att påverka deras undervisning. Psykologilärare identifierar olika möjligheter och utmaningar när de formar sin kommande ämnesundervisning baserat på ämnesplanen Gy25. Dessa kan inkludera möjligheter att anpassa undervisningen för att främja elevernas personliga utveckling samt utmaningar med att hantera eventuella förändringar i det centrala innehållet eller bedömningspraktiken.

Det är viktigt att vi som samhälle reflekterar över vilka ämnen som ska inkluderas i skolundervisningen och varför. Psykologi är en disciplin som bidrar till elevernas personliga och akademiska utveckling samt till deras förståelse för mänskligt beteende och samhälleliga dynamiker. Att integrera psykologi i skolan är ett steg mot en mer holistisk och ämnesmässigt inkluderande läroplan, som rustar eleverna för en framgångsrik framtid. Genom intervjuerna med lärarna har denna studie givit en djupare förståelse för deras perspektiv och erfarenheter kring dessa frågor. Jag hoppas att läsningen gett flera svar, kanske har nya frågor ställts, en uppföljande studie krävs efter implementeringen. Men lycka till nu alla mina kommande kollegor, vi har mycket att lära ut till världen.

Yrkesrelevans

Denna studie har flera relevanta aspekter för yrkeslivet och skolundervisningen. För det första bidrar den till en ökad förståelse för hur ämnesplaner och kursplaner i psykologi utvecklas över tid och hur de påverkar undervisningen i ämnet. Detta är särskilt relevant för lärare som undervisar i psykologi, eftersom de behöver vara medvetna om de senaste riktlinjerna och förväntningarna för att kunna utforma sina lektioner och bedöma elevernas framsteg på ett effektivt sätt. Dessutom ger studien insikter om hur förändringar i läroplaner påverkar undervisningspraktiken och vilka utmaningar och möjligheter som kan uppstå i samband med implementeringen av nya ämnesplaner. Detta är värdefullt för skolledare och beslutsfattare som ansvarar för att genomföra förändringar i skolans läroplaner och som behöver förstå hur dessa förändringar kan påverka skolans verksamhet och lärarnas arbete.

Studien bidrar också till att belysa betydelsen av att inkludera ämnen som psykologi i skolundervisningen för elevernas personliga och akademiska utveckling. Genom att visa hur psykologiämnet kan bidra till elevernas förståelse för sig själva, andra människor och samhället i stort, understryker studien vikten av att ge eleverna en bred och holistisk utbildning som förbereder dem för livet utanför skolan. Denna studie bidrar till förståelsen för hur ämnesplaner och kursplaner utvecklas över tid, hur förändringar i läroplaner påverkar

undervisningspraktiken och vilka utmaningar och möjligheter som finns i samband med implementeringen av nya ämnesplaner. Den betonar också betydelsen av att inkludera ämnen som psykologi i skolundervisningen för elevernas personliga och akademiska utveckling.

Metoddiskussion: Validitet och reliabilitet

Agnafors och Levinsson (2019, s. 72) tipsar om att "metodval bör i första hand bottna i uppsatsens syfte och frågeställningar". De menar att en bör fokusera på att "beskriva genomförandet så noggrant som möjligt" om validitet och reliabilitet menas diskutera bör den "utgå från ett generalisering begrepp som passar för ens uppsats" (Agnafors & Levinsson, 2019, s. 72).

Studiens externa validitet påverkas av mitt bekvämlighetsurval. Dessutom har ett begränsat antal deltagare i en svensk kontext intervjuats då tidsramen inom examensarbetet även fördelats på en diskursanalys. Studien ger en bild av tre psykologilärares uppfattning av de ändrade formuleringarna i styrdokumentens samt dess potentiella praktiska skillnader de kan medför läsår 2025. Implementeringen av ämnesplanen för psykologi har inte har ägt rum ännu, och vissa deltagare hade inte helt satt sig in i de nya förändringarna vilket kan påverkar deras tro om den framtida implementeringen. Implementering av gymnasiereform tar tid (tex. Heikkilä, 2017; Vinnervik, 2020).

Validiteten i denna studie med en kombination av metoder anser jag vara relativt god. Vad som avser mätas i studien är "hur lärare uppfattar att förändrade formuleringar i styrdokument kommer påverka deras undervisningspraktik inom psykologiämnet" och vad som mäts är "skillnaderna mellan ämnesplanerna med hjälp av en diskursanalys" samt "de praktiska skillnaderna som de två ämnesplanerna skapar", "Hur tror psykologilärare att de kommande förändringarna i ämnesplanen Gy25 kan påverka undervisningspraktiken inom psykologi" "...identifierar psykologilärare när de formar sin kommande ämnesundervisning baserat på ämnesplanen". Frågeguiden konstruerades utifrån diskursanalysen där jämförelsen i formuleringarna av psykologiämnesplanernas inledande beskrivning, ämnets syfte och centralt innehållet mellan Gy22 och Gy25. Intervjuerna skedde både på zoom och på fysisk plats med respondenten, spelades in och transkriberades.

Avslutningsvis kan reliabiliteten i denna studie ha påverkats negativt eftersom datainsamlingen endast kodades av en forskare.

Förslag på framtida forskning

Med tanke på behovet av mer forskning inom didaktik inom psykologi, är det primära steget att undersöka och studera implementeringseffekterna av Gy25. Utifrån detta kan en jämförande studie genomföras mellan enkätsvarande eller intervjupersoner för att utvärdera deras uppfattningar om hur den nya läroplanen har påverkat deras syn på läraryrket generellt och på psykologiämnet specifikt.

Referenser

Agnafors, M., & Levinsson, M. (2019). Att tänka uppsats: det vetenskapliga arbetets grundstruktur. Johanneshov: MTM.

Almroth, M. & Svärd, L. (2017). *Med nya ögon: psykologi 1 & 2a.* (Första upplagans första tryckning). Stockholm: Natur & Kultur.

Arbetsgivarverket (23 mars 2023) Ohälsosam arbetsbelastning vanligare orsak till dödlighet. Hämtad 6 maj 2024: https://www.av.se/press/ohalsosam-arbetsbelastning-vanligare-orsak-till-dodlighet/

Arbetsmiljöverket. (2022). *Arbetsmiljöstatistik Rapport 2023:02 Arbetsorsakade besvär 2022 Work-Related Disorders 2022.* Hämtat den 6 maj 2024 från https://www.av.se/globalassets/filer/statistik/arbetsorsakade-besvar-2022/rapport-arbetsorsakade-besvar-2022.pdf

Bergling, M. (4 maj 2021). Granskning: 3 av 4 lärare är för hårt belastade. Skolvärlden. Hämtad 6 maj 2024 från: https://skolvarlden.se/artiklar/granskning-3-av-4-larare-ar-for-hart-belastade

Bernerson, G. & Cronlund, K. (2017). *Mänskligt: psykologi 1 och 2a.* (Första upplagan). Stockholm: Sanoma utbildning.

Bryman, A. (2018). Samhällsvetenskapliga metoder. (Tredje upplagan). Stockholm: Liber. http://www.kursplaneringen.se/files/Bryman_kvalitativ_intervju.pdf

Blåvarg, E. C. (2018). Psychology in the Swedish curriculum - Theory, introspection or preparation for the adult, occupational life. In: G. J Rich, A. Padilla-López, L. K. de Souza, L. Zinkiewicz, J. Taylor & J. L. S. Binti Jaafar. Teaching Psychology Around the World, Vol 4. Cambridge Scholars Publishing.

Blåvarg, E. C. (2023). Psykologi på schemat : Formeringen av ett skolämne, 1960–2015 (PhD dissertation, Institutionen för pedagogik och didaktik, Stockholms universitet). Retrieved from https://urn.kb.se/resolve?urn=urn:nbn:se:su:diva-221808

Finger, G., & Houguet, B. (2009). Insights into the intrinsic and extrinsic challenges for implementing technology education: case studies of Queensland teachers. International Journal of Technology and Design Education, 19(3), 309-334. doi: 10.1007/s10798-007-9044-2

Folkhälsomyndigheten (2023). *Statistik över vuxnas psykiska hälsa*. Hämtat 6 maj 2024, från https://www.folkhalsomyndigheten.se/livsvillkor-levnadsvanor/psykisk-halsa-och-suicidprevention/statistik-psykisk-halsa/

Foucault, M. (1993). *Diskursens ordning: installationsföreläsning vid Collège de France den 2 december 1970*. Stockholm: B. Östlings bokförl. Symposion.

Försäkringskassan (2023). *Rekordmånga sjukskrivningar på grund av stress*. Hämtat den 6 maj 2024 från https://www.forsakringskassan.se/nyhetsarkiv/nyheter-press/2023-10-17-rekordmanga-sjukskrivningar-pa-grund-av-stress

Gymnasieskola 2011 [Gy 2011] (2011). Stockholm: Skolverket.

Harmat, & Herbert, A. (2020). Complexity Thinking as a Tool to Understand the Didactics of Psychology. Frontiers in Psychology, 11, 542446–542446. https://doi.org/10.3389/fpsyg.2020.542446

Halbert, J., & MacPhail, A. (2010). Curriculum dissemination and implementation in Ireland: principal and teacher insight. Irish Educational Studies, 29(1), 25-40. doi: 10.1080/03323310903522677

Heikkilä, M. (2017). Finska lärares deltagande i läroplansarbete: En studie av processen kring implementering av ny läroplan 2016 (Mälardalen Studies in Educational Sciences, 30). Västerås/Eskilstuna: Akademin för utbildning, kultur och kommunikation, Utbildningsvetenskap och Matematik, Mälardalens högskola

Hustvedt, Asti (2011). *Medical Muses, Hysteria in Nineteenth-Century Paris* New York: Bloomsbury

Juslin P., Nilsson L-G. & Preisler, G. (2008) Läromedel för psykologiundervisningen på gymnasiet: En sondering av litteraturens innehåll och aktualitet, På uppdrag av Kungliga Vetenskapsakademiens Nationalkommitté för psykologi. Svenska nationalkommittén för psykologi: https://www.nkpsykologi.org/.

Klapp, A. (2015). *Bedömning, betyg och lärande.* Studentlitteratur.

Klingberg, G. & Hallberg, U. (red.) (2021). Kvalitativa metoder helt enkelt! (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Kollind, A. (1986). *Freud och Verkligheterna. Psykiskt, organiskt och socialt i Freuds tidiga tänkande.* (Akademisk avhandling vid Samhällsvetenskapliga Fakulteten Göteborgs Universitet) Stockholm: Vasastadens bokbinderi AB

Korp, H. (2011). Kunskapsbedömning. Skolverket. Hämtat den 18 maj 2024 från https://www.skolverket.se/download/18.6bfaca41169863e6a65973b/1553964002455/pdf2666.pdf

Levander, M. & Sabelström Levander, C. (2012). *Psykologi 1+2a: lärobok för gymnasiet.* (1. uppl.) Stockholm: Natur & kultur.

Uppsala universitet (u. å.), Institutionen för psykologi. Institutionens historia. https://psyk.uu.se/om-oss/institutionens-historia/

Persson, E. (2015). *Sokratisk dialog som pedagogisk metod*. Filosofisk Tidskrift 2015 (2):13-19.

Ringström, J. (2021) i kapitel Diskursanalys är inte en ren metod på traditionellt vis, utan innehåller verktyg för att samla in, organisera, tolka och förklara material. ur Klingberg, G. & Hallberg, U. (red.) (2021). Kvalitativa metoder helt enkelt! (Upplaga 1). Lund: Studentlitteratur.

Riksdagen. Skollag (2010:800). https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/#K20

Román, H. (2006). *Skönheten och nyttan: Om synen på gymnasiesvenskans litteratur-undervisning 1947–1985.* Uppsala: Acta Universitatis Upsaliensis.

Schiro, M. (2013). Curriculum theory: Conflicting visions and enduring concerns, 2 uppl. Thousand Oaks, Calif.: SAGE Publications.

Skolforskningsinsitutet (2020). *Lärarcentrerad och elevcentrerad undervisning i samspel.* Hämtat den 18 maj 2024 från https://www.skolfi.se/wp-content/uploads/2020/07/L%C3%A4rarcentrerad-och- elevcentrerad-undervisning-i-samspel_fulltext.pdf

Skolverket (2024). *Sätt er in i de nya allmänna råden om betyg och prövning*. https://www.skolverket.se/skolutveckling/inspiration-och-stod-i-arbetet/stod-i-arbetet/satt-er-in-i-de-nya-allmanna-raden-om-betyg-och-provning

Skolverket. (2023). Så kan ni implementera ändrade styrdokument. Hämtad 2025-04-15 från https://www.skolverket.se/skolutveckling/leda-och-organisera-skolan/leda-personal/sa-kan-ni-implementera-andrade-styrdokument

Skolverket (2023b) Introduktion till skolans styrning, ansvar och mandat. hämtat 2024-04-19. https://www.skolverket.se/download/18.15c769f918afcf37a4e1cc/1697016588146/Deltagarmaterial-%20Introduktion%20till%20skolans%20styrning%20ansvar%20och%20mandat%20_version231004.pdf

SOU 2014:5. Staten får inte abdikera - om kommunaliseringen av den svenska skolan. Stockholm: Fritzes Offentliga publikationer. https://www.regeringen.se/rattsliga-dokument/statens-offentliga-utredningar/2014/02/sou-20145/

Skolverkets (2024). *Så implementerar du Gy25.* Skolverket. Hämtat den 6 maj 2024 från https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/forandringar-inom-skolomradet/gy25----amnesbetyg-pa-gymnasial-niva/sa-implementerar-du-gy25

Skolöverstyrelsen (1965) Lgy 65. Läroplan för gymnasiet. Stockholm. http://hdl.handle.net/2077/50913

Stockholms universitet (2024). Ny avhandling vill bringa klarhet kring psykologi som skolämne. https://www.su.se/institutionen-for-pedagogik-och-didaktik/nyheter/ny-avhandling-vill-bringa-klarhet-kring-psykologi-som-skolämne-1.706509

Sundberg, D. (2021). Svenska läroplaner: läroplansteori för de pedagogiska professionerna. Upplaga 1 Lund: Studentlitteratur

Sverige (2013). *Skollagen (2010:800): med Lagen om införande av skollagen (2010:801)*. https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/skollag-2010800_sfs-2010-800/

Sveriges Lärare (2023). *Inriktning för Sveriges Lärare.* Hämtat den14 maj 2024 från https://www.sverigeslarare.se/siteassets/5.-om-oss/organisation/inriktning-for-sveriges-larare.pdf

Utbildningsdepartementet. (2024, 28 februari). Experter med bred kompetens i Läroplansutredningen [Pressmeddelande]. Hämtad från https://www.regeringen.se/pressmeddelanden/2024/02/experter-med-bred-kompetens-i-laroplansutredningen/

Vetenskapsrådet, (2017). God forskningssed. Hämtar från den 6 maj 2024. https://www.vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/God-forskningssed_VR_2017.pdf

Vinnervik, P. (2020). Implementing programming in school mathematics and technology: teachers' intrinsic and extrinsic challenges. International Journal of Technology and Design Education, 32, 213-242. doi: 10.1007/s10798-020-09602-0Wahlström, Ninni & Sundberg, Daniel (2015). En teoribaserad utvärdering av läroplanen Lgr11. Uppsala: IFAU

Wahlström, N., (2016). Läroplansteori och didaktik (Andra upplagan). Malmö: Gleerups.

Wahlström, N. & Sundberg, D. (2015). *En teoribaserad utvärdering av läroplanen Lgr 11.* IFAU. Hämtat den 6 maj 2024 från https://www.ifau.se/globalassets/pdf/se/2015/r-2015-07-teoribaserad-utvardering-av-laroplanen-lgr11.pdf

Wiener, J. (2021) Sveriges sjukaste yrke – En kartläggning av jobben med högst sjuknota. Skandia. Hämtat den 6 maj 2024. https://www.skandia.se/4acdba/globalassets/pdf/press-och-media/rapporter-och-debatt/sveriges-sjukaste-yrke-2021.pdf

Wångmar, S. (2024). *Allt du behöver veta om reformen till ämnesbetyg på gymnasiet.* Allakando. Hämtat den 14 maj 2024 från https://www.allakando.se/blogg/gy-25/

Läro-, kurs- och ämnesplaner

Läroplan för gymnasiet [Lgy 65] (1965). Skolöverstyrelsen. Stockholm: SÖ-förlaget.

Läroplan för gymnasieskolan. Allmän del [Lgy 70] (1970). Skolöverstyrelsen. Stock- holm: Liber Utbildningsförlag.

Läroplaner för det obligatoriska skolväsendet och de frivilliga skolformerna, [Lpo/Lpf 94] (1994). Stockholm: Skolverket.

GyVux: [programmaterial för gymnasieskola och gymnasial vuxenutbildning]. 1993:16, Samhällsvetenskapsprogrammet : programmål, kursplaner och kommentarer. http://hdl.handle.net/2077/30962

Gy2000 (2000). Stockholm: Statens skolverk.

Gymnasieskola 2011 [Gy 2011] (2011). Stockholm: Skolverket.

Ämne – psykologi. (2011). Stockholm: Skolverket.

Ämne – psykologi. (2022). Stockholm: Skolverket.

Ämne – psykologi. (2025). Stockholm: Skolverket.

Bilaga 1 Samtyckesblankett

Camilla Waehrens
Camilla@libertystreet.se
Kompletterande pedagogisk utbildning (KPU)
Göteborgs universitet

Samtycke till deltagande i studien

Som en del av kursen LKXA2G V24 självständigt arbete (examensarbete) för ämneslärare vid Göteborg Universitet utför jag en studie med en jämförelse mellan ämnesplanen i psykologi Gy22 och Gy25.

Syftet med denna studie är att utforska hur lärare uppfattar att förändrade formuleringar i styrdokument kommer påverka deras undervisningspraktik inom psykologiämnet. Dels genom att redovisa skillnaderna mellan ämnesplanerna med hjälp av en diskursanalys. Vidare intervjuas psykologilärare om de ändrade formuleringarna mellan Gy22 och Gy25 syftar studien till att belysa de praktiska skillnaderna som de två ämnesplanerna skapar.

I min kvalitativa undersökning kommer jag besvara följande två frågor:

- *Hur tror psykologilärare att de kommande förändringarna i ämnesplanen Gy25 kan påverka undervisningspraktiken inom psykologi?*
- *Vilka möjligheter och utmaningar identifierar psykologilärare när de formar sin kommande ämnesundervisning baserat på ämnesplanen Gy25?*

Intervjun innehåller semistrukturerade frågor där svaren kommer att användas för att få en bild av psykologilärares syn på förändringarna i praktiken med införandet av Gy25. Intervjun kommer spelas in med hjälp av mobiltelefon och transkriberas. Svaren kommer att raderas när de inte längre är nödvändiga.

Resultatet av studien kommer att sammanställas i avidentifierad form och presenteras så att inga uppgifter kan spåras till dig.

Du bestämmer själv om du vill delta i studien. Det är helt frivilligt att lämna samtycke, och du kan när som helst ta tillbaka ett lämnat samtycke. Dina uppgifter kommer då inte att användas mera. På grund av lagkrav kan universitet dock vara förhindrade att omedelbart ta bort uppgifterna.

Jag samtycker till att delta (fysisk intervju eller via Zoom) i studien.

_____
Underskrift

_____
Namnförtydligande

_____
Ort och datum

Bilaga 2 Frågeguide

Inledande frågor

- Hur länge har du arbetat som lärare i psykologi?
- Har du hunnit läsa den nya kursplanen för psykologi Gy25?
    - Om ja, vad är dina spontana tankar?
    - Om nej, när tänker du starta upp denna läsning?
- Hur kommer du att implementera Gy25?
    - Vad ser du för möjligheter och utmaningar?
- I inledningen av Gy25 är ansatsen att ämnet psykologi har sin utgångspunkt har tagits i psykologisk vetenskap och i ämnet ingår kognitiva, känslomässiga och sociala aspekter som varje människa möter i vardagen.
    - Vad lägger du för värderingar i detta?
    - Påverkar denna skrivning din undervisningspraktik?

Ämnets Syfte

- I Gy25 skrivs det vid ett tillfälle fram psykologiska perspektiv ”Eleverna ska även ges möjlighet att diskutera aktuella samhällsfenomen utifrån psykologiska perspektiv.”, fokus ligger i stället på begrepp och metoder, Gy22 har redan i inledningen och ämnets syfte nämnt psykologiska perspektiv sex gånger.
    - Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
    - Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
    - Kan du utveckla?
    - På vilket sätt?
    - Kan du ge ett konkret exempel?
- I Gy25 lyfts att undervisningen syftar till att ”eleverna utvecklar förmåga att se på och förstå tillvaron utifrån det psykologiska vetenskapsområdet, både på individnivå och samhällelig nivå.” Jämför man det med Gy22 att undervisningen skall ”utvecklar ett kritiskt förhållningssätt till olika psykologiska perspektiv och deras förklaringsmodeller. Den ska också leda till att eleverna utvecklar kunskaper om psykologins historiska framväxt och dess inverkan på och påverkan av samtiden. ”
    - Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
    - Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
    - Kan du utveckla?
    - På vilket sätt?
- I Gy 25 står det ”I undervisningen ska ett sokratiskt och reflekterande arbetssätt betonas.”
    - Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
    - Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
    - Kan du utveckla?

- o På vilket sätt?

Centralt innehåll

- Det har skett stora förändringar även i det centrala innehållet framför allt i antal ord och punkter att behandla. I Gy22 är varje delkurs 1, 2a och 2b och i Gy25 baserat på 3 ämnesnivåer 1, 2 och 3. Gy22 består av 247 ord i 14 punkter och Gy25 består av 343 ord i 20 punkter.
  - o Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
  - o Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
  - o Kan du utveckla?
  - o På vilket sätt?
- En annan skillnad som är tydligt är att GY22 har en relativt kronologisk struktur där en börjar med historiken och en följer det olika psykologiska perspektiven. Medan Gy25 har en likande uppbyggnad som fördjupas/byggs på för varje nivå.
  - o Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
  - o Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
  - o Kan du utveckla?
  - o På vilket sätt?
- I Gy25 behandlar exempelvis Psykisk hälsa i de 3 olika nivåerna i ämnet psykologi enligt:
  - (Nivå 1) Psykisk hälsa, däribland psykologiska skydds- och riskfaktorer samt hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.
  - (Nivå 2) Psykisk hälsa och ohälsa, till exempel välbefinnande, oro, nedstämdhet och depression.
  - (Nivå 2) Hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.
  - (Nivå 2) Samspel mellan arv och miljö och människans psykiska hälsa.
  - (Nivå 3) Psykisk hälsa, psykisk ohälsa och psykisk sjukdom, till exempel personlighetsstörningar och schizofreni. Hur psykisk ohälsa kan förebyggas och behandlas.
  - o Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
  - o Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
  - o Kan du utveckla?
  - o På vilket sätt?
- Erbjuds psykologi 1 och 2a och 2b på din skola?
  - Undervisar du i alla tre kurserna?
  - Vad tror du förändringen innebär till psykologi nivåer 1, 2 och 3?
  - o Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
  - o Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
  - o Kan du utveckla? På vilket sätt?
- Hur tror du att förändringen att kursbetyg ersättas av betyg i nivåer kommer påverka din undervisningspraktik?

- o Hur tror du att denna förändringarna kommer påverka din undervisningspraktik?
- o Vilka möjligheter och utmaningar identifierar du med den nya ämnesplanen Gy25?
- o Kan du utveckla? På vilket sätt?

Förkortningar

Gy 2011	Gymnasieskola 2011
Gy 22	Gymnasieskola 2022
Gy 25	Gymnasieskola 2025
Lgy 65	Läroplan för gymnasiet 1965
Lgy 70	Läroplan för gymnasieskolan 1970
Lpf 94	Läroplan för de frivilliga skolformerna 1994